Llywodraeth Cymru | Astudiaeth Rhanbarthau ac Ardaloedd Gwledig y FfDC

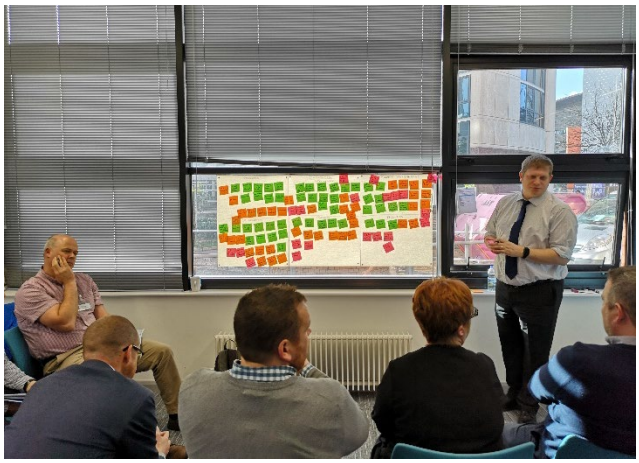
De-ddwyrain Cymru – Adroddiad Cryno Gweithdy Ardaloedd Gwledig

Caerdydd, 7 Rhagfyr 2018

264350-00 | Cyhoeddi | Ionawr 2019

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Cynnwys

			Tudalen
1	**Cyflwyniad**		**1**
	1.1	Cyd-destun yr Astudiaeth	1
	1.2	Cynnwys Rhanddeiliaid	2
	1.3	Diben	3
	1.4	Strwythur	3
2	**Trefniadau a Mynychwyr**		**4**
	2.1	Manylion	4
	2.2	Y Gymraeg	4
	2.3	Agenda	4
	2.4	Cyflwyniad	5
	2.5	Gweithgareddau	5
	2.6	Cyfranogwyr	6
3	**Canlyniadau Gweithgaredd 1 – ymarferiad 'dotiau gludiog'**		**8**
	3.1	Diffinio Ardaloedd Gwledig yng Nghymru	8
	3.2	Meithrin Ardaloedd Gwledig yng Nghymru	9
	3.3	Cyfraniadau Ychwanegol	10
4	**Canlyniadau Gweithgaredd 2 - SWOT**		**11**
	4.1	Cymdeithasol a Diwylliannol	11
	4.2	Economaidd	13
	4.3	Amgylcheddol	15
	4.4	Crynodeb: Trosolwg Rhanbarthol	17

Atodiadau

Atodiad A

Cyflwyniad Gweithdy Ardaloedd Gwledig De-ddwyrain Cymru

Atodiad B

Allbynnau'r Gweithgaredd Dotiau Gludiog

Atodiad C

Ffotograffau Gweithgaredd SWOT

Atodiad CH

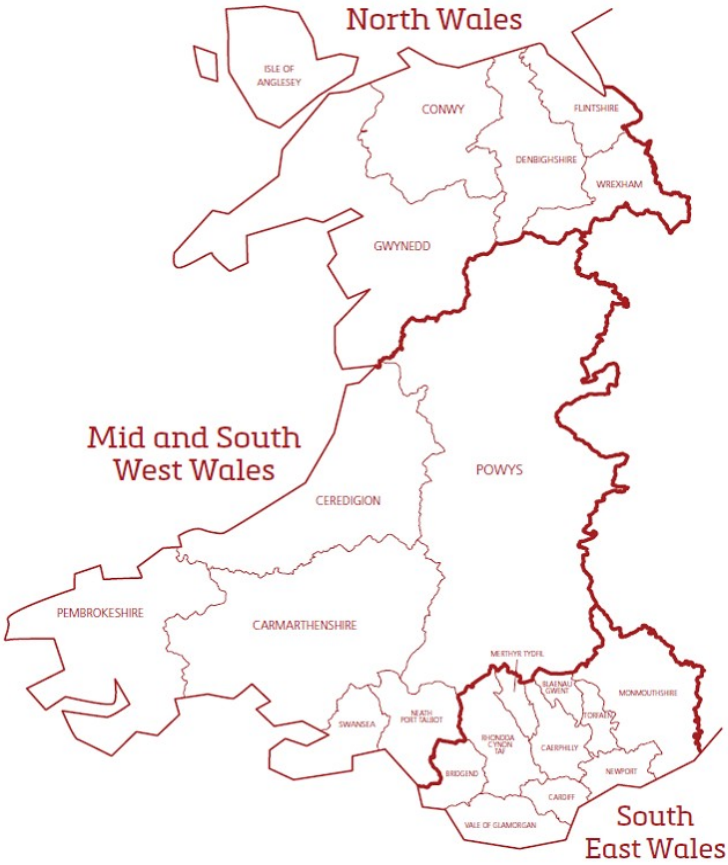
Ardaloedd Gwledig De-ddwyrain Cymru – Cofrestr Digwyddiadau

1 Cyflwyniad

1.1 Cyd-destun yr Astudiaeth

Yn dilyn yr ymgynghoriad ar yr Opsiwn a Ffefrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC) yn haf 2018, bydd Llywodraeth Cymru yn dechrau paratoi'r FfDC Drafft yng ngaeaf 2018/19. Bwriedir cynnal ymgynghoriad ar y FfDC Drafft ym mis Gorffennaf 2019.

Fel yr amlinellwyd yn yr Opsiwn a Ffefrir, bwriedir i'r FfDC gynnwys polisïau cenedlaethol a rhanbarthol ar draws y rhanbarthau diffiniedig. Bydd y tri rhanbarth yn cwmpasu Gogledd, Canolbarth a De-orllewin a De-ddwyrain Cymru. Mae'r rhanbarthau hyn yn adlewyrchu'r rhanbarthau a nodwyd gan Gynllun Gweithredu Llywodraeth Cymru ar yr Economi a gellir eu gweld yn Ffigur 1 **Error! Reference source not found.**.

Ffigur 1 Rhanbarthau'r FfDC

Yn ystod y gwaith ymgysylltu hyd yma mewn perthynas â'r FfDC, mae dyfodol Cymru wledig wedi dod i'r amlwg fel thema allweddol. Ceir pryderon, wrth adael yr Undeb Ewropeaidd, fod yna botensial i ardaloedd gwledig deimlo'r effeithiau mwyaf.

Mae thema arall sydd wedi dod i'r amlwg yn ymwneud â rôl ganfyddedig y system gynllunio mewn ardaloedd gwledig. I gyffredinoli, mewn ardaloedd trefol, gwelir y system gynllunio fel un o lu o ffactorau sy'n dylanwadu ar ddeilliannau fel rhan o ryngweithio dynamig a chymhleth rhwng pobl, polisïau a phenderfyniadau a wneir gan ystod o weithredwyr. Mewn ardaloedd gwledig, mae'r pwynt wedi cael ei fynegi dro ar ôl tro, sef bod y system gynllunio yn fwy dylanwadol o lawer o ran llywio deilliannau ac fe'i ystyrir yn rhwystr rhag atal pethau a fyddai fel arall yn digwydd.

Mae Llywodraeth Cymru yn awyddus, drwy'r ymchwil hon, i ddeall beth all y system gynllunio ei wneud drwy'r FfDC, yn ychwanegol at Bolisi Cynllunio Cymru a Nodyn Cyngor Technegol 6 'Cynllunio ar gyfer Cymunedau Gwledig Cynaliadwy' i gefnogi ardaloedd gwledig. Mynegwyd barnau hefyd fod polisi cynllunio cenedlaethol eisoes yn cefnogi economïau gwledig, arallgyfeirio a darparu ar gyfer tai mewn ardaloedd gwledig, ac nid yw'n amlwg beth arall y gellir darparu ar ei gyfer.

Bwriad yr ymchwil yw cyflawni dealltwriaeth ofodol well o ardaloedd sy'n wledig eu natur yn bennaf, ac y gallai polisïau â ffocws gwledig eu cefnogi. Mae angen yr ymchwil i ddatblygu methodoleg FfDC sy'n defnyddio ymagweddau presennol, er mwyn amlinellu sut gellir adnabod ardaloedd gwledig ac yna cymhwyso hyn yn fras i nodi Cymru wledig at ddiben y cam hwn o broses y FfDC.

Mae Rhan 1 yr ymchwil hon yn seiliedig ar y tri rhanbarth diffiniedig a ddefnyddir i strwythuro'r FfDC. Nid yw'r ardaloedd gwledig sydd i'w nodi drwy'r ymchwil hon yn 'rhanbarthau'. Ni ragwelir y bydd rhanbarth gwledig yn y FfDC. Bydd yr ardaloedd gwledig a nodir yn eistedd o fewn y tri rhanbarth, a gallai ardaloedd gwledig groesi'r ffiniau rhanbarthol hyn. Y deilliant disgwyliedig yw datblygu polisïau'r FfDC sy'n ymwneud ag ardaloedd gwledig yn genedlaethol a/neu bolisïau â ffocws gwledig sy'n benodol i ardaloedd gwledig penodol.

1.2 Cynnwys Rhanddeiliaid

Fel rhan o'r astudiaeth, mae Arup wedi arwain dwy ymagwedd at gynnwys rhanddeiliaid:

1. Fel rhan o'r gwaith casglu data / gwybodaeth, cysylltwyd ag Awdurdodau Cynllunio Lleol yng Nghymru i ofyn am wybodaeth feintiol sydd ganddynt er mwyn llywio'r ymchwil hon. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, data ar gyflogaeth leol, tai a data amgylcheddol; a

2. Fel rhan o'r broses SWOT ac wrth fynd ati i nodi blaenoriaethau gwledig, gwahoddwyd 123 o sefydliadau i fynychu cyfres o ddigwyddiadau gweithdy, yn cynrychioli'r rheiny â diddordeb yn yr economi, cymdeithas, diwylliant a'r amgylchedd yng Nghymru. Canolbwyntiodd y gweithdai ar archwilio ystod o feysydd polisi a materion, yn ogystal â thrafodaethau ynglŷn â'r cryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau (SWOT) ym mhob rhanbarth, gyda ffocws ar ardaloedd gwledig.

1.3 Diben

Bydd y data / gwybodaeth a gesglir fel rhan o'r astudiaeth yn cael eu cyflwyno yn Adroddiad yr Astudiaeth. Mae'r Adroddiad Gweithdy hwn yn rhoi canlyniadau digwyddiad Ardaloedd Gwledig De-ddwyrain Cymru ac yn darparu adroddiad ffeithiol am y digwyddiad, ei drafodaethau a'i ganfyddiadau cychwynnol.

Paratowyd Adroddiadau Gweithdy Ardaloedd Gwledig ar wahân ar gyfer digwyddiadau rhanbarthol Gogledd Cymru, Canolbarth a De-orllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru.

Darperir dadansoddiad SWOT yn Adroddiad llawn yr Astudiaeth.

1.4 Strwythur

Cyflwynir yr Adroddiad Gweithdy hwn yn yr adrannau canlynol:

- Mae Adran 2 yn disgrifio manylion y gweithdai a'r rheiny sy'n gysylltiedig;
- Mae Adran 3 yn darparu canlyniadau'r gweithgaredd rhanddeiliaid cyntaf, gan helpu i ystyried pa ddangosyddion sy'n helpu i ddiffinio ardaloedd gwledig orau a pha fathau o seilwaith economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol sydd bwysicaf i weithrediad a llwyddiant ardaloedd gwledig yn y rhanbarth;
- Mae Adran 4 yn darparu canlyniadau'r ail weithgaredd rhanddeiliaid, yn cynnwys trafodaethau â ffocws am gryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau cymdeithasol, diwylliannol, economaidd ac amgylcheddol y rhanbarth – gan ganolbwyntio ar faterion gwledig.

2 Trefniadau a Mynychwyr

2.1 Manylion

Archwiliwyd amryw leoliadau, mannau cyfarfod, dyddiadau ac amserau, a'r rheiny y penderfynwyd arnynt sy'n adlewyrchu cyfyngiadau a gofynion yr astudiaeth orau, gan ystyried capasiti, hygyrchedd a'r rhaglen. Roedd manylion digwyddiad De-ddwyrain Cymru fel a ganlyn:

Lleoliad Caerdydd

Man Cyfarfod Arup

Dyddiad 7 Rhagfyr 2018

Amser 13.30 – 16.00

2.2 Y Gymraeg

Darparwyd holl ddeunyddiau'r digwyddiad yn Gymraeg a Saesneg, a gwahoddwyd mynychwyr i gyfranogi yn eu dewis iaith.

I hwyluso hyn, cefnogwyd Arup gan Trosol a ddarparodd wasanaethau cyfieithu ysgrifenedig.

Yn ystod y gweithgareddau grŵp yn y gweithdai, roedd unrhyw un a oedd yn dymuno cyfathrebu yn Gymraeg yn gallu gwneud hynny diolch i wasanaeth cyfieithu ar y pryd, a ddarparwyd gan Trosol hefyd.

2.3 Agenda

Roedd strwythur y gweithdy yn canolbwyntio ar yr eitemau canlynol:

Eitem	Disgrifiad
Cyflwyniadau	Cyflwynwyd tîm y prosiect a gofynnwyd i randdeiliaid nodi eu henw a'u sefydliad yn eu tro, er mwyn helpu'r cyfranogwyr werthfawrogi amrywiaeth ac ystod y diddordebau cysylltiedig. Amlinellwyd manylion y trefniadau ymarferol hefyd.
Yr Astudiaeth	Pennodd Llywodraeth Cymru y cyd-destun ar gyfer yr astudiaeth, gan ddarparu'r cefndir i'r FfDC, yr ymgynghoriad arno, cwmpas ymchwil Arup, ymagwedd at yr ymchwil ardaloedd gwledig a rhaglenni.
Data a thueddiadau	Eglurodd Arup y mathau o ffyrdd y gellir diffinio ardaloedd gwledig yn ogystal â gwybodaeth a nodweddion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol lefel uchel, a'r mapiau gofodol a geisiwyd, ac sy'n helpu llywio'r astudiaeth. Mae tueddiadau defnyddiol i ddangos cymariaethau ar hyd rhanbarthau Cymru yn gosod cyd-destun ardal yr astudiaeth cyn cynnal y gweithgareddau rhanddeiliaid.
Diffiniadau data a materion	Gweithgaredd 1 - Ymarferiad 'dotiau gludiog' – fe wnaeth hwn helpu rhanddeiliaid i rannu'u barnau ynglŷn â diffinio a meithrin ardaloedd gwledig, fel ystyriaethau pwysig ar gyfer datblygu'r FfDC.

Eitem	Disgrifiad
SWOT	Gweithgaredd 2 – Ymarferiad Cryfderau, Gwendidau, Cyfleoedd a Bygythiadau – fe wnaeth hwn hwyluso trafodaethau am faterion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol sy'n berthnasol i'r ardaloedd gwledig yn y rhanbarth a thu hwnt.
Camau nesaf	Fe wnaeth Arup a Llywodraeth Cymru gloi'r digwyddiad trwy ddiolch i gyfranogwyr am gymryd rhan, gan esbonio sut gallent barhau'n gysylltiedig a beth yw'r camau nesaf ar gyfer yr astudiaeth a'r FfDC. Roedd hyn yn cynnwys y byddai Adroddiad Gweithdy ffeithiol yn cael ei rannu, cyfarfodydd rhanddeiliaid â ffocws yn y dyfodol am brosiectau a chynlluniau, byddai data'n cael ei gasglu i'w gyhoeddi drwy'r Porth Lle, ac Adroddiad Astudiaeth ac amserlen ar gyfer cyhoeddi'r FfDC.

2.4 Cyflwyniad

Roedd cyflwyniad PowerPoint yn cyd-fynd â'r eitemau agenda uchod, yn darparu sbardunau a thestun a delweddau defnyddiol. Cynhwysir copi yn Atodiad A.

2.5 Gweithgareddau

Gofynnwyd i randdeiliaid gyfranogi mewn dau weithgaredd fel rhan o'r gweithdy, ac fe'u disgrifir yn eu tro isod.

2.5.1 Gweithgaredd 1 – Ymarferiad 'dotiau gludiog'

Er mwyn pennu'r meysydd polisi ardaloedd gwledig a'r materion sydd o'r diddordeb mwyaf yn y rhanbarth, a ph'un ai'r FfDC yw'r mecanwaith priodol ai peidio i helpu i fynd i'r afael â'r rhain, roedd sesiwn ryngweithiol yn cynnwys gofyn i randdeiliaid helpu:

- Dewis dangosyddion gwahanol a allai helpu diffinio ardaloedd gwledig orau yng nghyd-destun y rhanbarth;
- Nodi seilwaith economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol sydd bwysicaf i weithrediad a llwyddiant ardaloedd gwledig yn y rhanbarth; a
- Ph'un a oes unrhyw ffyrdd eraill i ddiffinio ardaloedd gwledig neu seilwaith gwerthfawr i'r rheiny a nodwyd gan Arup a Llywodraeth Cymru.

Yn ystod y gweithgareddau hyn, darparwyd nifer union benodol o ddotiau gludiog i gyfranogwyr i'w gosod ar gyfres o daflenni gweithgareddau, er mwyn cofnodi'u dewisiadau a'u dymuniadau yn briodol.

Darperir copi o'r gweithgareddau wedi'u cwblhau yn Atodiad B.

Rhoddir eglurhad pellach ochr yn ochr â chrynodeb o'r canlyniadau ym Mhennod 3 yr adroddiad hwn.

2.5.2 Gweithgaredd 2 – SWOT

Ffurfiwyd tri grŵp gan y mynychwyr, ac yn eu tro aethant ati i drafod materion gweledig a oedd yn berthnasol i'r rhanbarth mewn perthynas â phob un o'r themâu bras canlynol, sy'n adlewyrchu pedair colofn datblygu cynaliadwy yng Nghymru:

1. Cymdeithasol a Diwylliannol;
2. Economaidd; ac
3. Amgylcheddol.

Cafodd y sesiynau eu hwyluso a'u nodi'n ysgrifenedig er mwyn helpu annog trafodaeth a chofnodi'r materion wrth iddynt gael eu codi.

Treuliodd bob grŵp rhwng 20 a 30 munud yn trafod pob un o'r themâu.

Darperir ffotograffau o'r ymarferiad a chofnodion o'r allbynnau yn Atodiad C, a rhoddir crynodeb o'r trafodaethau ym Mhennod 4 yr adroddiad hwn.

2.6 Cyfranogwyr

2.6.1 Mynychwyr

Fe wnaeth 17 o gyfranogwyr fynychu'r gweithdy, yn cynrychioli'r sefydliadau a ganlyn:

- Cyngor Caerffili
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
- Cyngor Sir Fynwy
- Cyngor Sir Casnewydd
- Gwasanaeth Iechyd Gwladol
- Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
- Swyddfa'r Comisiynydd Pobl Hŷn
- Un Llais Cymru
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf
- RSPB Cymru
- RTPI Cymru
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen
- Trafnidiaeth Cymru
- Cyngor Sir Bro Morgannwg
- Dŵr Cymru
- Western Power Distribution

Cynhwysir copi o'r gofrestr digwyddiadau yn Atodiad CH.

2.6.2 Ymddiheuriadau

Roedd y rhai a gafodd wahoddiad ond nad oeddent yn gallu mynychu yn cynnwys:

- Cymdeithas Contractwyr Peirianneg Sifil
- Network Rail
- Dyfodol Gwledig Cymru
- Partneriaeth Môr Hafren
- Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol
- Chwaraeon Cymru
- Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig Llywodraeth Cymru

3 Canlyniadau Gweithgaredd 1 – ymarferiad 'dotiau gludiog'

Gellir gweld holl allbynnau'r gweithgaredd hwn yn Atodiad B, a darperir crynodeb isod.

3.1 Diffinio Ardaloedd Gwledig yng Nghymru

Gofynnwyd i gyfranogwyr osod eu dot gludiog o fewn rhes i gynrychioli'u dewis orau o ran pa ddangosyddion sy'n helpu i ddiffinio ardaloedd gwledig yn Ne-ddwyrain Cymru orau. Roedd cyfranogwyr yn gallu dewis y pum opsiwn yr oeddent yn eu ffafrio o un ar ddeg o opsiynau.

Mae'r canlyniadau, fel y'u dangosir yn llawn yn Atodiad B, yn dangos bod pob un ac eithrio un o'r opsiynau gwahanol wedi'u dewis o leiaf unwaith, ond gyda chonsensws amlwg fod rhai mathau o ddangosyddion yn cael eu hystyried yn bwysicach na rhai eraill ar gyfer y cyfranogwyr.

At ddibenion yr adroddiad hwn, darparwyd cyfanswm cyfrifiad er mwyn dangos y dewisiadau. Mae hyn yn ceisio helpu hysbysu Llywodraeth Cymru ynghylch pa ddangosyddion sy'n diffinio ardaloedd gwledig orau yn y rhanbarth. Dangosir hyn isod:

Dangosyddion	Nifer o weithiau y dewiswyd
Dwysedd poblogaeth / teneurwydd trefol	18
Dwysedd cyflogaeth	1
MALlC Mynediad at Wasanaethau	14
Sectorau cyflogaeth gwledig	15
Pellter teithio i'r gwaith / ardaloedd teithio i'r gwaith	9
Pellter at gefnffordd	10
Cwmpas band eang	5
Maint cwmnïau / cyfran o BBaChau	1
Cyllid UE / Buddsoddiad cyfalaf / NUTS3	0
Tir amaethyddol	14
Topograffeg	3

Mae'r pum dangosydd uchaf sy'n diffinio ardaloedd gwledig orau yn y rhanbarth yn cynnwys:

1. Dwysedd poblogaeth / teneurwydd trefol;
2. Sectorau cyflogaeth gwledig;
3. MALlC Mynediad at Wasanaethau;
3. Tir Amaethyddol
5. Pellter at gefnffordd

3.2 Meithrin Ardaloedd Gwledig yng Nghymru

Gofynnwyd i gyfranogwyr osod eu dot gludiog o fewn rhes i gynrychioli orau eu dewis o ran pa seilwaith economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol sydd bwysicaf i weithrediad a llwyddiant ardaloedd gwledig yn Ne-ddwyrain Cymru. Roedd cyfranogwyr yn gallu dewis y pum opsiwn yr oeddent yn eu ffafrio o dri ar ddeg o opsiynau.

Mae'r canlyniadau, fel y'u dangosir yn llawn yn Atodiad B, yn dangos bod pob un ac eithrio dau o'r opsiynau gwahanol wedi'u dewis o leiaf unwaith, ond gyda chonsensws amlwg fod rhai mathau o seilwaith yn cael eu hystyried yn bwysicach na rhai eraill ar gyfer y cyfranogwyr.

At ddibenion yr adroddiad hwn, darparwyd cyfanswm cyfrifiad er mwyn dangos y dewisiadau. Mae hyn yn ceisio helpu hysbysu Llywodraeth Cymru ynghylch pa fathau o seilwaith sy'n cael eu gwerthfawrogi neu'u blaenoriaethu fwyaf o fewn ardaloedd gwledig yn y rhanbarth. Dangosir hyn isod:

Mynediad at…	Nifer o weithiau y dewiswyd
Tai fforddiadwy	14
Cymorth a chyllid i fusnes	6
Addysg	8
Gofal iechyd	7
Band eang cyflymder uchel	11
Marchnadoedd rhyngwladol	0
Cyflogaeth / swyddi lleol	14
Trafnidiaeth gyhoeddus	11
Tai preifat	3
Marchnadoedd rhanbarthol yn y DU ac Iwerddon	0
Llety rhent	1
Siopau a gwasanaethau (e.e. siop cyfleustra, swyddfa'r post a banc ac ati)	14
Cefnffyrdd	1

Mae'r pum math uchaf o seilwaith yr ystyrir mai nhw yw'r pwysicaf i weithrediad a llwyddiant ardaloedd gwledig yn y rhanbarth yn cynnwys:

1. Tai fforddiadwy
1. Cyflogaeth/swyddi lleol
1. Siopau a gwasanaethau (e.e. siop cyfleustra, swyddfa'r post a banc ac ati)
5. Band eang cyflymder uchel
5. Cymorth a Chyllid i Fusnes

3.3 Cyfraniadau Ychwanegol

Anogwyd cyfranogwyr i rannu unrhyw feddyliau pellach ynglŷn ag unrhyw ddangosyddion neu seilwaith a allai helpu diffinio neu feithrin ardaloedd gwledig. Dangosir y canlyniadau yn llawn yn Atodiad B a nododd rhanddeiliaid y pwyntiau canlynol yn ysgrifenedig mewn ymateb:

1. Gallai marchnadoedd rhanbarthol yn y DU ddod yn bwysicach gan ddibynnu ar ganlyniadau Brexit
2. Darparu nwyddau cyhoeddus; bwyd, coed
3. Ansawdd dŵr
4. Lliniaru llifogydd
5. Bioamrywiaeth
6. Cysylltedd cynefinoedd
7. Mynediad i fannau gwyrdd
8. Rheoli llifogydd/arfordirol

4 Canlyniadau Gweithgaredd 2 - SWOT

Cafodd pobl eu hannog i ystyried Cryfderau/Gwendidau fel rhai 'Cyfredol' a Chyfleoedd/Bygythiadau fel rhai yn y 'Dyfodol'.

Hwyluswyd trafodaethau SWOT a gwnaethpwyd nodiadau er mwyn helpu cofnodi pob un o'r pwyntiau a godwyd ac a rannwyd. Cyflwynir y rhain yn yr adrannau isod.

Darperir y dadansoddiad o'r SWOT yn Adroddiad yr Astudiaeth ar wahân.

Darperir ffotograffau o'r allbynnau a'r trafodaethau yn Atodiad C.

Mae Adran 4.4 yn rhoi crynodeb a throsolwg rhanbarthol.

4.1 Cymdeithasol a Diwylliannol

CRYFDERAU	GWENDIDAU
• Ardaloedd gwledig hygyrch (trwy rwydwaith ffyrdd) • Ardaloedd gwledig wedi'u cysylltu'n dda (ar hyd ffyrdd) • Agosrwydd at ardaloedd poblog • Pobl yn ymgysylltu ag ardaloedd gwledig • Treftadaeth ddiwylliannol • Arfordir • Rhwydweithiau gwledig • Mannau gwyrdd • Hunaniaeth ddiwylliannol • Treftadaeth	• Dibyniaeth ar chwech o adeiladwyr tai mawr • Ardaloedd gwledig ddim yn cael budd twristiaeth ac ati • Diffyg cyfleoedd swyddi • Unigedd cymdeithasol • Prisiau tai yn cynyddu • Diffyg mynediad at dai fforddiadwy • Unigedd cymdeithasol • Allfudo – pobl ifanc oedran gweithio • Poblogaeth hŷn yn cynyddu • Diffyg trafnidiaeth gynaliadwy • Fforddiadwyedd prisiau tai • Trafnidiaeth gyhoeddus • Seilwaith cymdeithasol • Gofal iechyd • Pellteroedd teithio • Poblogaeth oedrannus gynyddol eisiau aros yn eu cymunedau • Cymunedau sipsiwn a theithwyr mewn ardaloedd gwledig yn gyffredinol

CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
• Galluogwyr tai gwledig • Parcio a Theithio • Technoleg i oresgyn unigedd gwledig • Mwy o reolaeth gyhoeddus dros y modd y caiff trafnidiaeth ei gweithredu • Ardaloedd yn cael eu gwerthfawrogi am yr hyn y gallant ei wneud • Bwyd – ffynhonnell/milltiroedd bwyd • Poblogaeth gynyddol yn gweithio o gartref – buddion teithio • Llawer o fathau o dai fforddiadwy • Potensial poblogaeth sy'n heneiddio na fanteisiwyd arno eto • Gwahaniaeth rhwng y 3edd/4edd oes • Rhyngrwyd • Datblygiadau cynaliadwy e.e. unedau byw/gweithio • Rhyddhau stoc dai bresennol	• Ardaloedd gweledig wedi'u hanghofio • Pobl yn gweld ardaloedd gwledig fel mewnlenwi e.e. lefelau • Mewnfudo fel bygythiad i ddiwylliant a'r iaith • Effaith bosibl datblygu • Ardaloedd wedi'u dal rhwng poblogaethau gwledig a threfol e.e. y Cymoedd • Cyllid ar gyfer trafnidiaeth gyhoeddus • Ffermio – cyllid/dyfodol • Dibynadwyedd rhwydweithiau digidol • Tirfeddianwyr yn eistedd ar dir • Hyfywedd aneddiadau newydd

Trafodwyd Ysgogiadau a Rhwystrau cynllunio hefyd (sef cyfleoedd, mecanweithiau neu gyfyngiadau i bolisi cynllunio llwyddiannus a system rheoli datblygu), a chodwyd y materion canlynol:

Ysgogiadau:

- Pwerau'r Gorchymyn Prynu Gorfodol i ryddhau tir ar gyfer datblygu
- Canllawiau Cynllunio Atodol Iechyd a Lles ar gyfer Caerdydd
- Egwyddorion a nodweddion dylunio lefel uchel
- Astudiaeth o safleoedd eithrio gwledig
- 4 o bileri Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
- Gwerthfawrogi 'gwledig' - sut mae pobl yn nodi ardaloedd gwledig

Rhwystrau:

- Bodloni gofynion cymdeithasol/gofal cynyddol gyda phoblogaeth sy'n heneiddio
- Darpariaeth tai fforddiadwy – i fyny i 60% - prin y caiff ei gyflawni

- Helpu sicrhau nad yw'r ymagwedd at dai mewn ardaloedd gwledig yn mynd yn rhy llac
- Datblygu tai 'cyffelyb' mewn ardaloedd gwledig

Trafodwyd blaenoriaethau ar gyfer y FfDC, a daeth y pwyntiau allweddol canlynol i'r amlwg:

- Mae angen i'r FfDC ystyried sut y gallai ddiogelu gwledigrwydd
- Angen am hyblygrwydd i alluogi mathau gwahanol o gyfleoedd twristiaeth
- Ystyried sut i hyrwyddo a darparu mathau cynaliadwy o drafnidiaeth
- Cefnogi patrymau teithio i'r gwaith o'r dwyrain – gorllewin
- Ystyried patrymau aneddiadau tai
- Cydnabod bod cymunedau yn ganolog i bolisi gwledig
- Adnabod pwysigrwydd tir cyhoeddus

4.2 Economaidd

CRYFDERAU	GWENDIDAU
• Hamdden • Twristiaeth Gweithgareddau • Ansawdd Tir Gwledig • Tirwedd • Hunaniaeth Wledig • Treftadaeth Ddiwylliannol • Hygyrchedd i ardaloedd trefol • Ardaloedd gwledig llai ynysig nag mewn rhannau eraill o'r wlad • Morlin • Mwynau a deunyddiau e.e. tywod/graean a chalchfaen • Hunaniaeth • Busnesau Micro/BBaChau • Safleoedd gwastraff • Y sector gwasanaethau • Llai o wasanaethau gwledig yn cael eu colli na rhannau eraill o'r wlad	• Dirwasgiad/dirywiad/breuder • Diffyg ymreolaeth • Daearyddiaeth gyfyngedig • Ffocws cul ar amaethyddiaeth • Coed – dim gwerth ychwanegol ar hyn o bryd • Llinell galed gydag ACLlau Lloegr • Diffyg gweithrediad ardaloedd gwledig? • Cyflogaeth wledig a safleoedd gwasanaethau • Ardal fenter maes awyr

• Brandiau	

CYFLEOEDD	BYGYTHIADAU
• Cynllunio cymunedol • Canolfannau trefi marchnad • Datblygiadau bach newydd gyda chysylltiadau rheilffordd • Ynni adnewyddadwy cymunedol – datganoli • Trefi marchnad gwledig • Arallgyfeirio amaethyddol • Ardal fenter maes awyr • Rhwydwaith/gwybodaeth a rennir • Parc rhanbarthol y Cymoedd • Pŵer dŵr • Ynni adnewyddadwy • Gweithio o gartref • Brycheiniog – awyr dywyll	• Perygl i wledigrwydd • Heriau gyda chysylltedd • Ynni adnewyddadwy – effaith ar dirwedd/archaeoleg • Ffotofoltäig/Gwynt (gweler uchod) • Adnodd dŵr cynaliadwy • Newid hinsawdd • Erydu arfordirol • Perygl llifogydd • Awdurdod Cyfunol Gorllewin Lloegr • Prisiau tai/gwerthoedd tir • Dileu tollau'r M4 • Datblygiad hirgul

Trafodwyd Ysgogiadau a Rhwystrau cynllunio hefyd, a chodwyd y materion canlynol:

Ysgogiadau:

- Cysylltu polisi gwledig
- Cyllid yr Ardoll Seilwaith Cymunedau/S106
- Perthynas â'r Cynllun Morol
- Hierarchaeth aneddiadau a'r angen i ACLlau nodi'u hierarchaeth aneddiadau – meini prawf, dulliau a chanllawiau
- Gwersi a ddysgwyd o'r Ddeddf Lleoliaeth

Rhwystrau:

- Polisi gweithwyr gwledig ddim yn gweithio ar hyn o bryd
- Ansicrwydd ynghylch Brexit
- Diffiniad o 'fenter wledig' – fe'i cysylltir ag anheddau preswyl gwledig yn unig mewn gwirionedd ar hyn o bryd

Trafodwyd blaenoriaethau ar gyfer y FfDC, a daeth y pwyntiau allweddol canlynol i'r amlwg:

- Polisi hamdden a thwristiaeth wledig
- Diogelu gwledigrwydd, yn enwedig mewn ardaloedd lled-drefol
- Ailystyried Ardaloedd Menter
- Creu gweledigaeth ar gyfer Cymru wledig
- Polisi hyblyg
- Polisi penodol i bob rhanbarth
- Edrych llai nag 20 mlynedd i'r dyfodol.

4.3 Amgylcheddol

CRYFDERAU	GWENDIDAU
• Buddion o ardaloedd gwledig yn y rhanbarth yn cael eu darparu ledled Cymru • Tirweddau hardd • Amrywiaeth amgylcheddau yn y rhanbarth • Buddion i iechyd meddwl yn sgil bod yn agos i fannau agored a mynediad hawdd i fannau agored	• Rhwydweithiau ffyrdd - mannau cyfyng • Dalgylchoedd - afon • Adeiladu seilwaith mawr a'r trefniadau llywodraethu ar ei gyfer
CYFLEOEDD	**BYGYTHIADAU**
• Cynlluniau a systemau troi gwastraff yn ynni • Rheoli tir ar ôl Brexit – cyfle ar gyfer adolygiad cyllido'r sector amaethyddol • Amgylchedd adeiledig o ansawdd uwch gyda seilwaith gwyrdd cryfach • Llai o ddibyniaeth ar adeiladwyr tai mawr • Ynni adnewyddadwy • Integreiddio/deall cydberthnasau rhwng ecoleg/amgylchedd/cymdeithas a diwylliant • Economi gylchol • Mathau gwahanol o dwristiaeth	• Perygl llifogydd • Ansawdd aer • Galw am ddŵr yn y dyfodol – effeithiau amgylcheddol ac ecolegol • Seilwaith grid a rheolaeth gan y llywodraeth • Dwysáu amaethyddol a Co2 • Brexit a dyfodol cynlluniau amaethyddol • Datgarboneiddio trafnidiaeth mewn ardaloedd gwledig – cosbi'r gymuned wledig • Cyflwyno cerbydau trydan fesul cam a'r ddarpariaeth mewn ardaloedd gwledig

• Dynodiadau ecolegol • Cysylltu penderfyniadau ag angen e.e. sectorau • Rheoli gwastraff amaethyddol	• Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer yn achosi adweithiau difeddwl a mwy o broblemau mewn mannau eraill

Trafodwyd Ysgogiadau a Rhwystrau cynllunio hefyd, a chodwyd y materion canlynol:

Ysgogiadau:

- Newid a hyblygrwydd technolegol a lefel genedlaethol
- Ansawdd lle – angen rôl strategol.

Rhwystrau:

- Perthynas gymhleth rhwng graddfeydd gwahanol y system gynllunio

Trafodwyd blaenoriaethau ar gyfer y FfDC, a daeth y pwyntiau allweddol canlynol i'r amlwg:

- Mae angen i gynllunwyr ymgysylltu â pholisïau yn gynnar yn y broses
- Mae angen rheolaeth/goruchwyliaeth ar ffermydd llaeth a ffermydd dofednod mawr iawn
- Mae morglawdd ar gyfer Gwastadeddau Gwent yn seilwaith hanfodol
- Dylai rheolaeth dŵr (dalgylchoedd) gael ei hystyried ar lefel strategol
- Angen eglurder ar wahanol lefelau ymyrraeth sy'n berthnasol i feysydd polisi gwahanol
- Mae angen polisïau i gefnogi cymunedau gwledig, nid eu hymyleiddio
- Dylai fod cyfeiriad cenedlaethol ar gyfer seilwaith trafnidiaeth
- Mae angen ymgysylltiad ar lefel genedlaethol mewn perthynas â chyflawni seilwaith gwyrdd
- Diogelu tir amaethyddol ar y lefel genedlaethol
- Diogelu mwynau ar lefel genedlaethol
- Rheoli adnoddau naturiol – dalgylchoedd strategol ar lefel genedlaethol
- Ecoleg yn drech na'r amgylchedd ar lefel leol, mae angen iddo gael ei ystyried ar y lefel genedlaethol
- Cefnogi ysgogwyr ar gyfer gwelliannau mewn iechyd pobl

4.4 Crynodeb: Trosolwg Rhanbarthol

4.4.1 Pwyntiau Allweddol

Roedd y deg o bwyntiau allweddol a godwyd gan randdeiliaid â buddiant yn yr ardaloedd gwledig yn rhanbarth De-ddwyrain Cymru fel a ganlyn:

1. Mae ardaloedd gwledig yn Ne-ddwyrain Cymru yn ardaloedd heb eu difetha yn gyffredinol, gyda thirwedd o ansawdd uchel, ond wedi'u lleoli yn agos at ardaloedd trefol
2. Mae gan Dde-ddwyrain Cymru hygyrchedd da at ardaloedd trefol yn gyffredinol, ond 'cleddyf deufin' yw hwn gan y gall hynny fod ar draul gwledigrwydd, ac mae'n gyfyngedig i fynediad ffyrdd yn gyffredinol
3. Mae ansawdd y dirwedd ac adnoddau naturiol yn gryfder sy'n darparu ystod o fuddion gan gynnwys buddion iechyd a manteision cymdeithasol ac economaidd
4. Mae cyfleoedd twristiaeth a hamdden yn ysgogwyr economaidd cryf yn yr ardal y gellid eu hehangu ymhellach, ond mae angen cydbwyso hyn yn erbyn argaeledd tir
5. Mae llawer o ardaloedd gwledig yn Ne-ddwyrain Cymru yn arfordirol, ac fel y cyfryw mae perygl llifogydd ac erydu arfordirol yn fygythiadau mawr i'r ardal
6. Nodwyd prisiau tai yn codi yn Ne-ddwyrain Cymru fel bygythiad i gymunedau gwledig, gan fod perygl y byddant yn mynd yn drefi noswylio i ddinasoedd mawr ar draul cydlyniant a hunaniaeth gymunedol
7. Mae angen coleddu'r mathau gwahanol o dai mewn ardaloedd gwledig e.e. tai fforddiadwy, tai i bobl hŷn, tai wedi'u hunanadeiladu, a symud i ffwrdd oddi wrth ddibyniaeth ar adeiladwyr tai mawr traddodiadol
8. Ceir hunaniaeth gymunedol gryf o hyd, ac fel y cyfryw mae cyfle ac angen am fwy o ymglymiad cymunedol yn y broses gynllunio
9. Yn gyffredinol, nodweddir yr economi wledig gan BBaChau, gwasanaethau a 'mentrau gwledig' y mae angen ei diffinio y tu hwnt i fusnesau amaethyddol yn unig
10. Mae ynni adnewyddadwy, gan gynnwys ynni adnewyddadwy cymunedol, yn faes cyfle y mae angen ei gydbwyso'n ofalus o ran ei effaith ar y dirwedd.

4.4.2 Sut gallai neu sut dylai'r FfDC helpu'r ardaloedd gwledig

Awgrymodd rhanddeiliaid y gallai neu y dylai'r FfDC helpu ardaloedd gwledig i raddau helaeth yn y deg ffordd ganlynol:

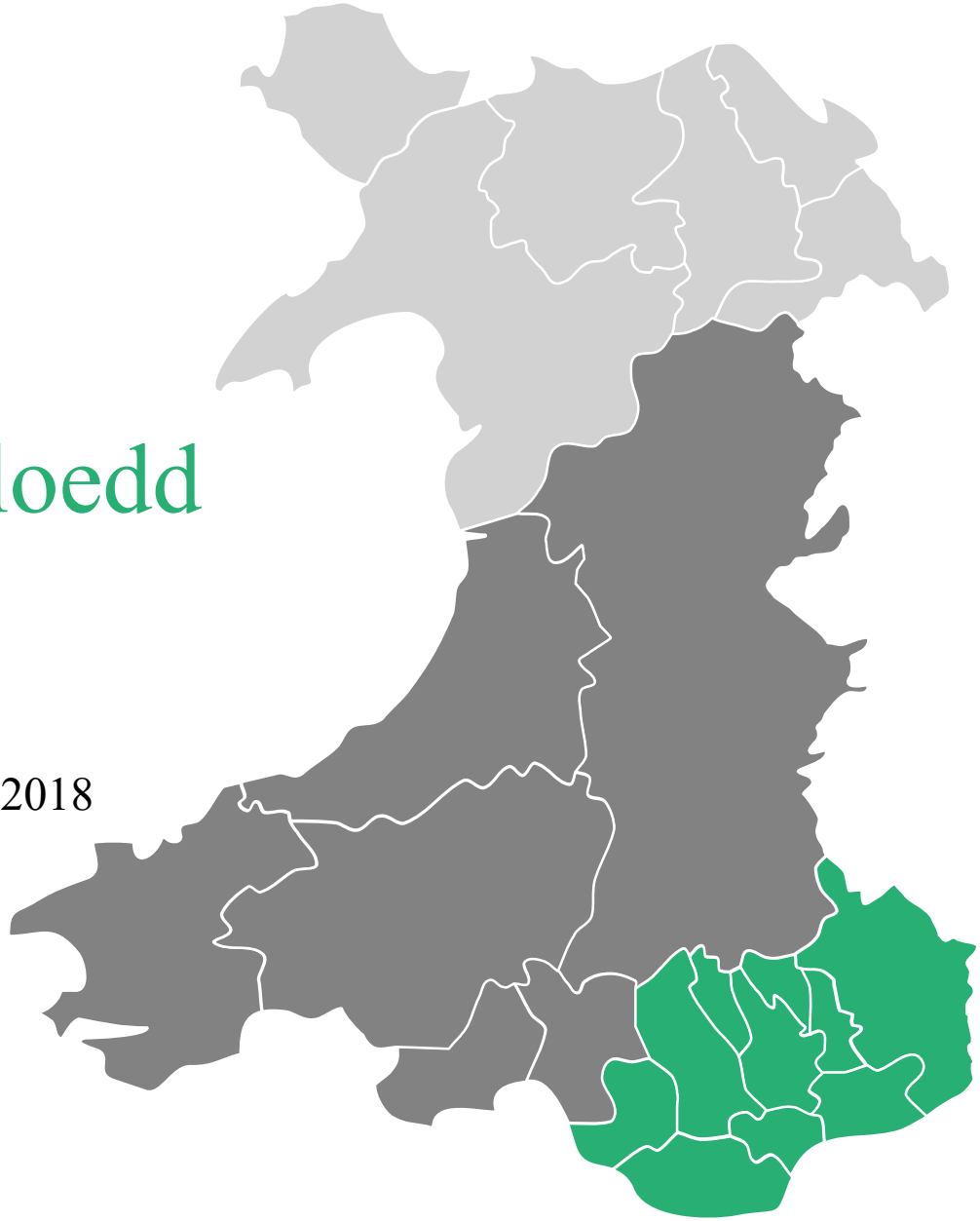
1. Creu gweledigaeth strategol ar gyfer Cymru wledig
2. Ysgogwyr polisi i warchod gwledigrwydd, yn enwedig mewn ardaloedd lled-drefol
3. Rhoi blaenoriaeth i iechyd pobl wrth wneud penderfyniadau
4. Darparu mesurau diogelu mwynau ar lefel genedlaethol
5. Strategaeth lefel genedlaethol mewn perthynas â rheoli dŵr a rheolaeth arfordirol, a'r seilwaith critigol sydd ei angen yn y maes hwn
6. Ailfeddwl ynghylch rôl 'trefi marchnad' traddodiadol yn cefnogi menter gymunedol a phrif strydoedd gwledig er mwyn adfywio'r ardaloedd hyn, gwarchod gwasanaethau lleol a lleihau poblogaeth yn symud allan
7. Meithrin ymgysylltiad cymunedol mewn cynllunio gwledig ym mhob cam o'r broses i fynd i'r afael â chanfyddiadau negyddol a chamddealltwriaethau presennol ynglŷn â'r system gynllunio
8. Cefnogi mathau gwahanol o ddarpariaeth tai, yn enwedig tai fforddiadwy, sy'n cynrychioli dylunio trefol o safon sy'n briodol i gyd-destunau gwledig, a galluogi hyblygrwydd mewn targedau tai er mwyn cyflawni hyn
9. Darparu canllawiau strategol ar lefel genedlaethol mewn perthynas â chyflawni seilwaith gwyrdd mewn datblygiad newydd
10. Cyfleoedd i annog entrepreneuriaeth a mathau gwahanol o weithio mewn ardaloedd gwledig, er enghraifft gweithio o gartref a chreu datblygiad i gefnogi hyn.

Atodiad A

Cyflwyniad Gweithdy
Ardaloedd Gwledig
De-ddwyrain Cymru

FfDC
Gweithdy Ardaloedd Gwledig

De-ddwyrain Cymru / 7 Rhagfyr 2018

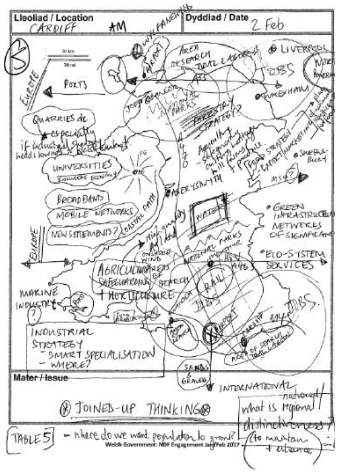
Llywodraeth Cymru
Welsh Government

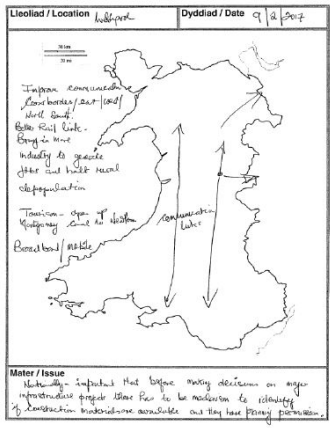
ARUP

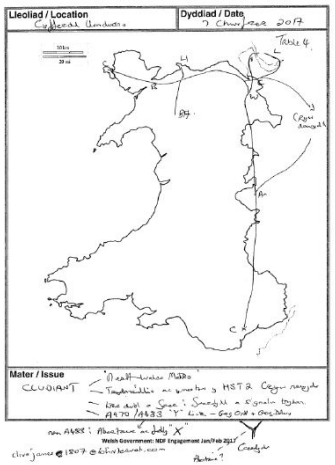
Agenda

1. Cyflwyniadau
2. Yr Astudiaeth
3. Data a thueddiadau
4. Diffiniadau a materion data

   Egwyl
5. SWOT
6. Camau nesaf
7. Diwedd

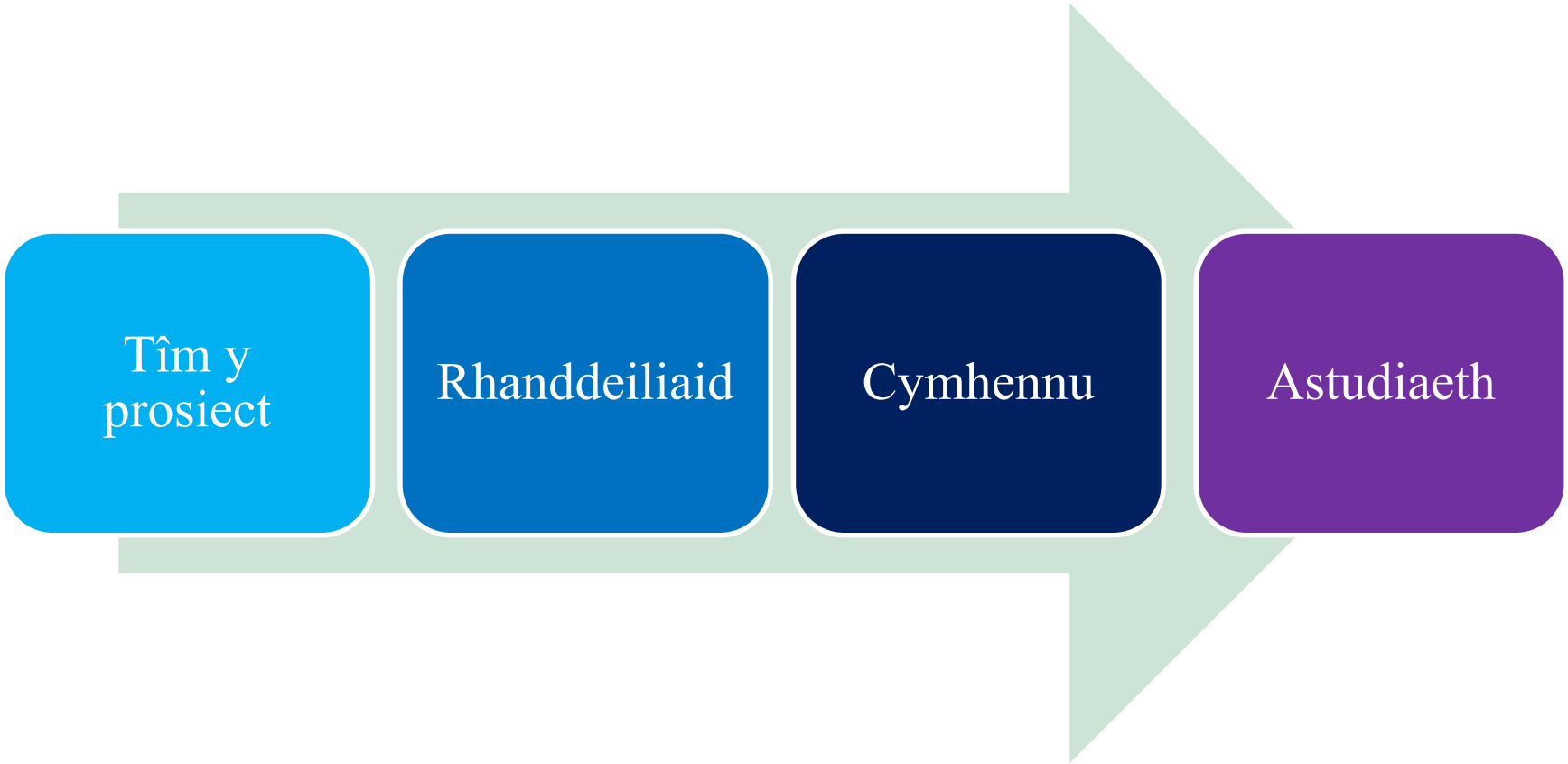

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Cyflwyniadau

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Yr Astudiaeth

Polisi Cynllunio Cymru
Fframwaith Datblygu Cenedlaethol
Planning Policy Wales and the
National Development Framework

- Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC)
- Ymgynghoriad y FfDC
- Cwmpas yr Ymchwil
- Rhanbarthau'r FfDC
- **Ardaloedd Gwledig**
- Astudiaeth i'w gwblhau ym mis Chwefror 2019

Planning in Wales

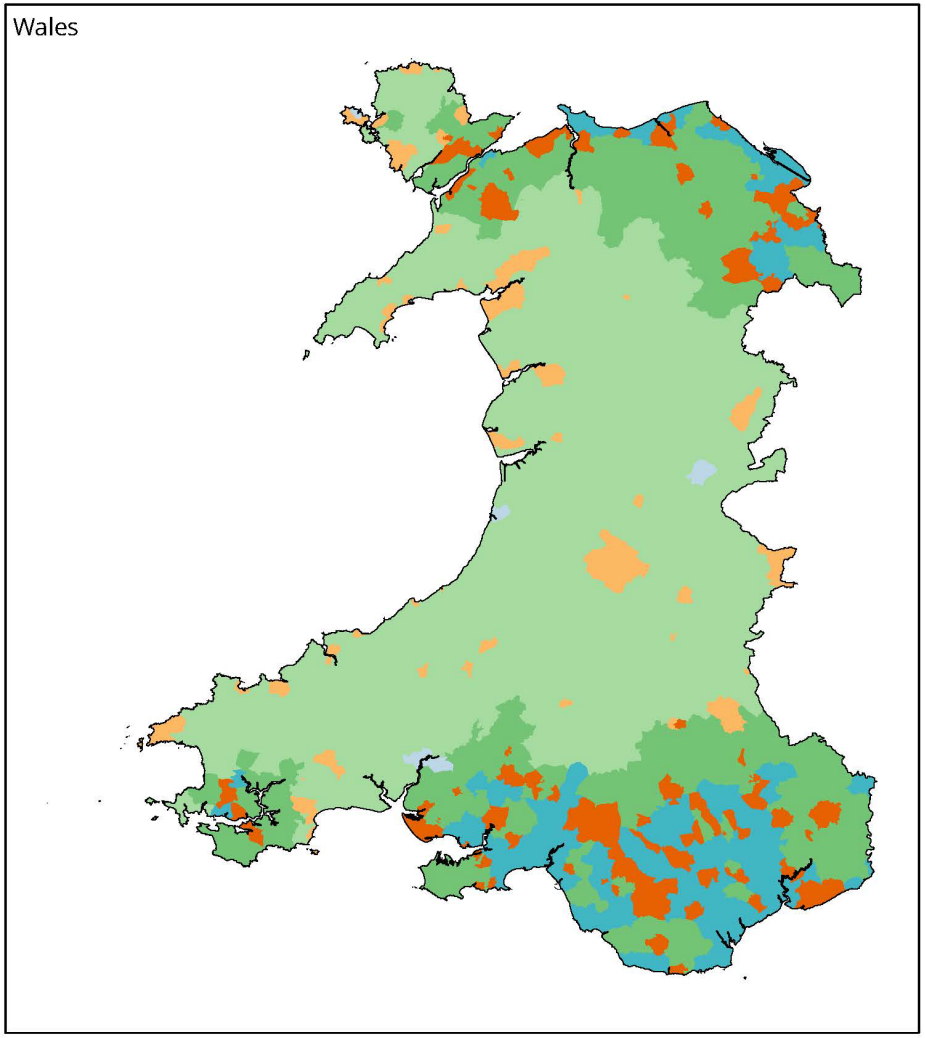
Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Data a Mapiau Gofodol

Economaidd	Cymdeithasol a Diwylliannol	Amgylcheddol
Cyflogaeth	Poblogaeth	Parciau Cenedlaethol
Diweithdra	Mynediad i wasanaethau	Dynodiadau
Gwerth ychwanegol gros	MALlC	Ardaloedd rheoli ansawdd aer (AQMA)
Cynnyrch domestig gros	Y Gymraeg	Adeiladau rhestredig
Gwaith yn y sector sylfaenol: ○ Pysgota ○ Ffermio ○ Echdynnu mwynau ○ Cloddio	Dull o deithio i'r gwaith	Ardaloedd lle ceir perygl o lifogydd
	Cyflawniad addysgol	Ynni adnewyddadwy
	Ffyrdd a rheilffyrdd	Tir amaethyddol

Rural-Urban Classification for Lower Layer Super Output Areas (LSOAs), 2011

Rural-urban classification

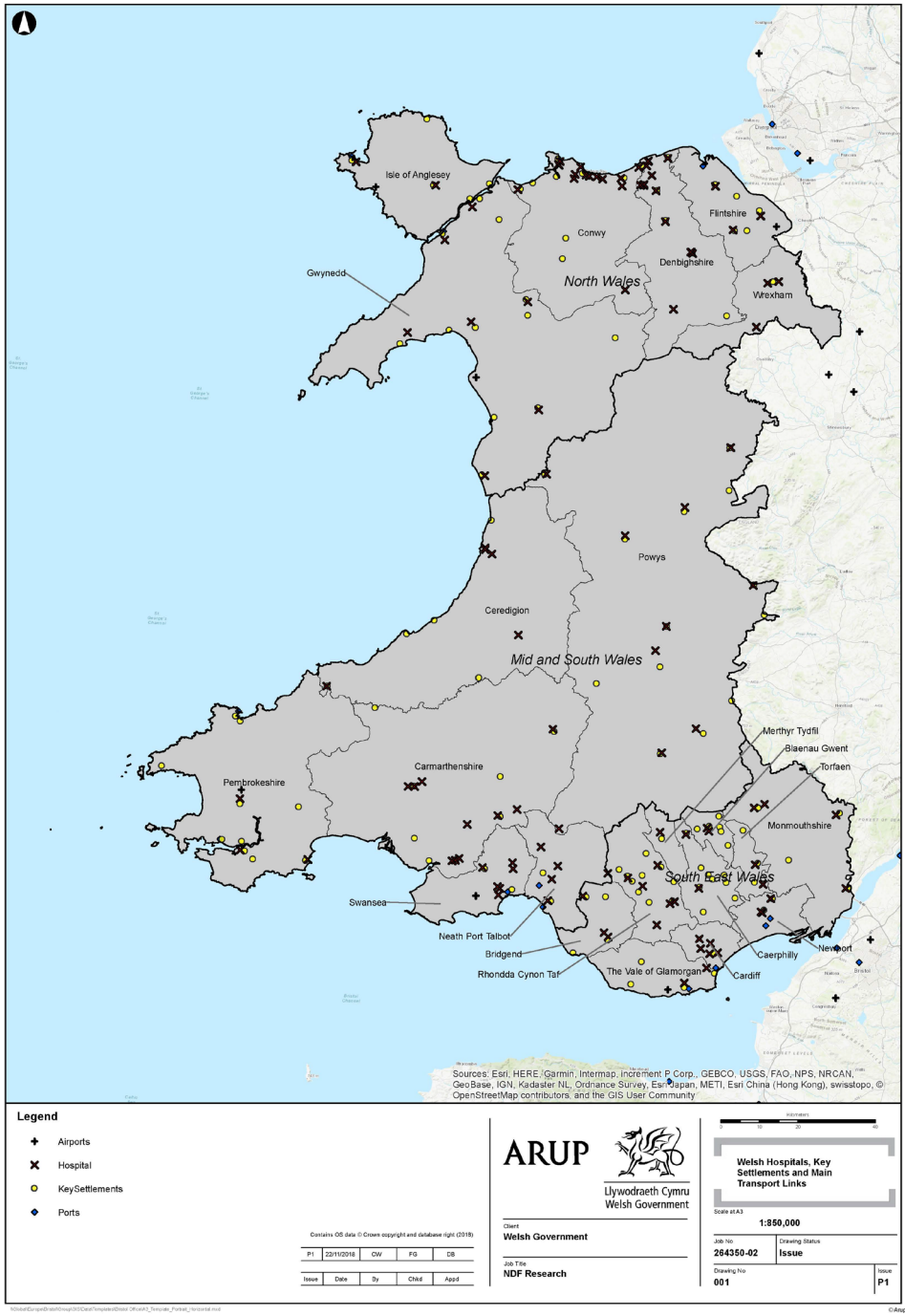
Urban major conurbation	Rural town and fringe
Urban minor conurbation	Rural town & fringe in a sparse setting
Urban city and town	Rural village
Urban city & town in a sparse setting	Rural village in a sparse setting

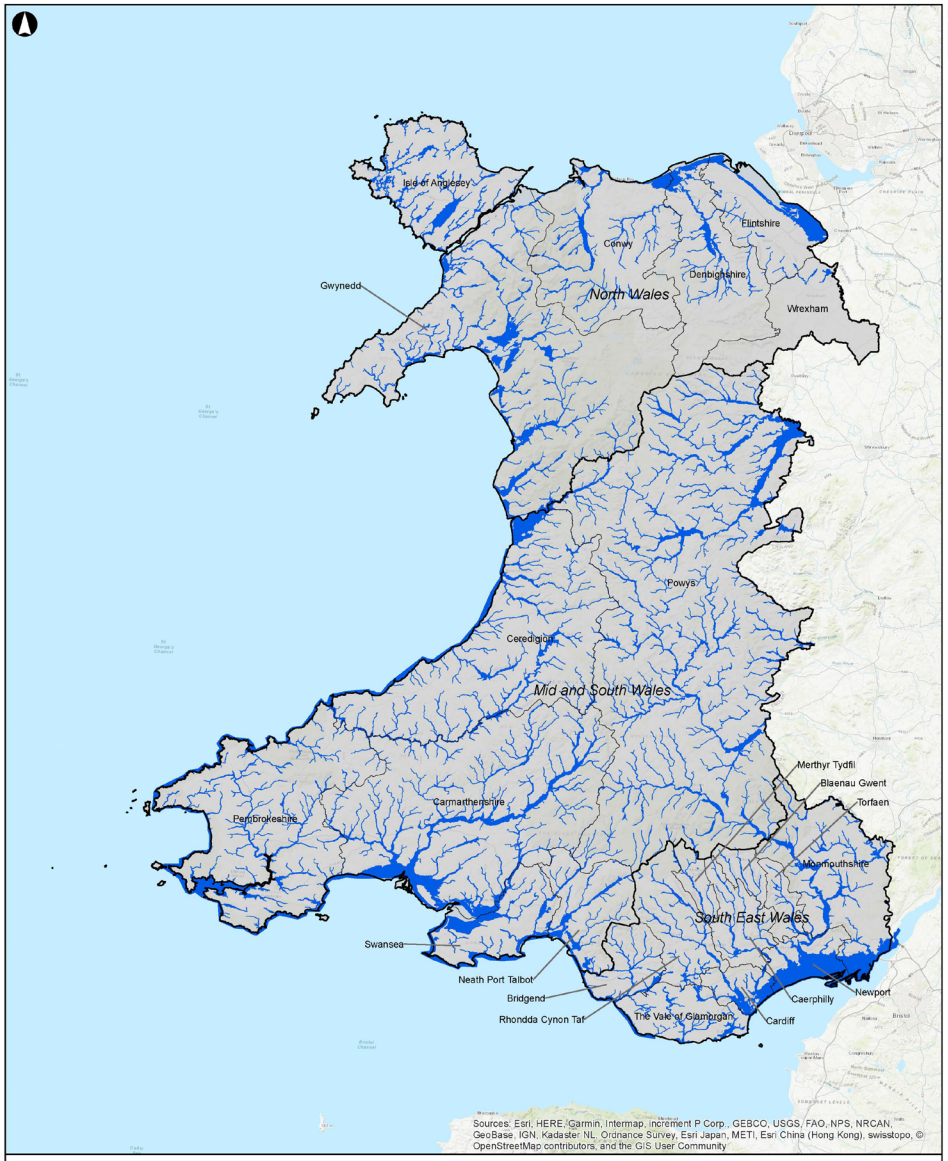
The Rural-Urban Classification is a Government Statistical Service product developed by the Office for National Statistics; the Department for Environment, Food and Rural Affairs; the Department for Communities and Local Government; and the Welsh Assembly Government, in collaboration with Sheffield and Nottingham Universities.

Source: Office for National Statistics licensed under the Open Government Licence v.3.0.

Contains OS data © Crown copyright 2017

A3

Legend

- Flood Alert Area
- WelshRegions
- Welsh County

Contains OS data © Crown copyright and database right (2018)

P1	21/11/2018	CW	FG	DB

Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client
Welsh Government

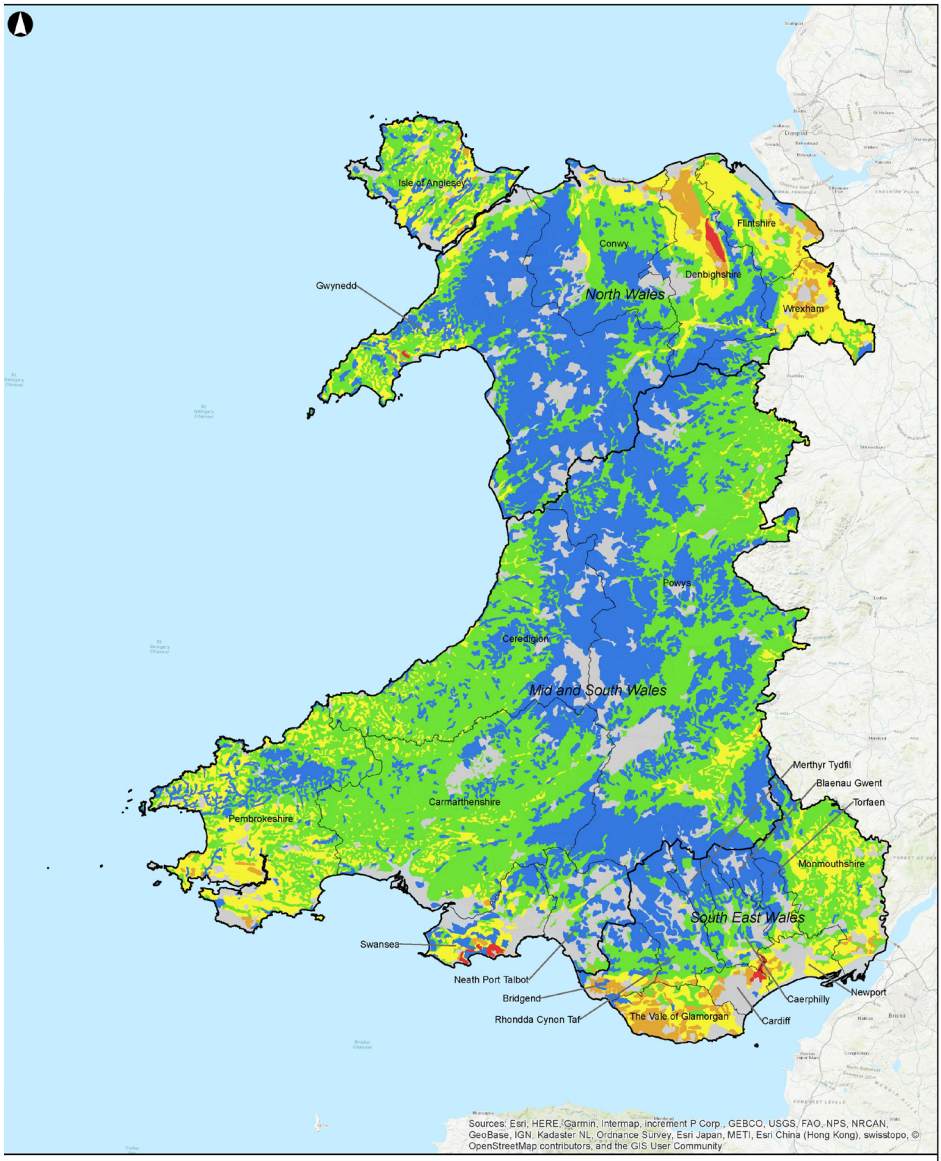
Job Title
NDF Research

Flood Alert Areas

Scale at A3
1:850,000

Job No	Drawing Status
264350-02	**Issue**

Drawing No	Issue
001	**P1**

Legend

- Non-Agricultural
- Grade 1
- Grade 2
- Grade 3
- Grade 4
- Grade 5

Contains OS data © Crown copyright and database right (2018)

P1	21/11/2018	CW	FG	DB

Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client
Welsh Government

Job Title
NDF Research

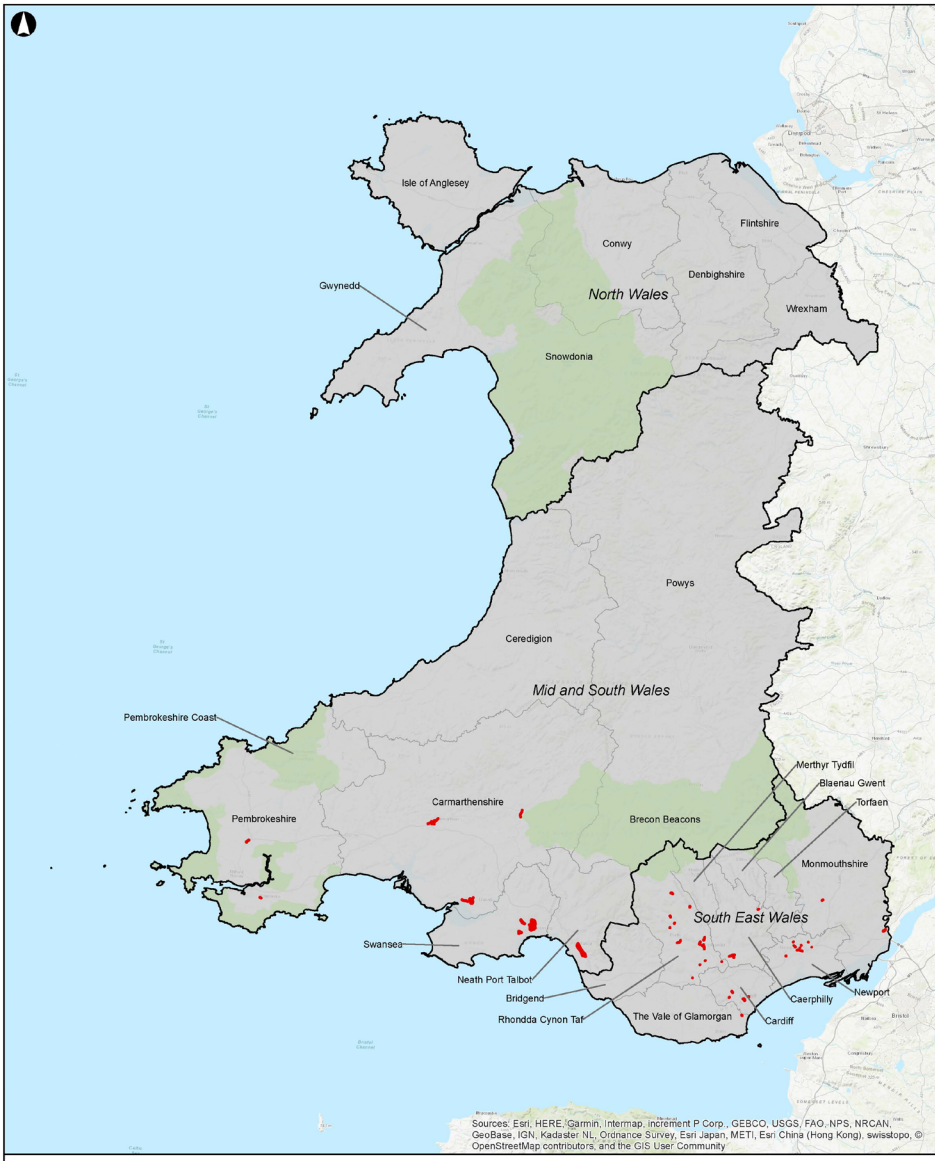
Welsh Agricultural Land Classification

Scale at A3
1:850,000

Job No	Drawing Status
264350-02	**Issue**

Drawing No	Issue
001	**P1**

A3

Legend

- AQMA
- National Park
- Welsh County

© Crown copyright and database rights licensed under Defra's Public Sector Mapping Agreement with Ordnance Survey licence No. 100022861and the Land and Property Services Department (Northern Ireland) MOU266. See also OS Open Data.

P1	20/11/2018	CW	FG	DB
Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client: Welsh Government

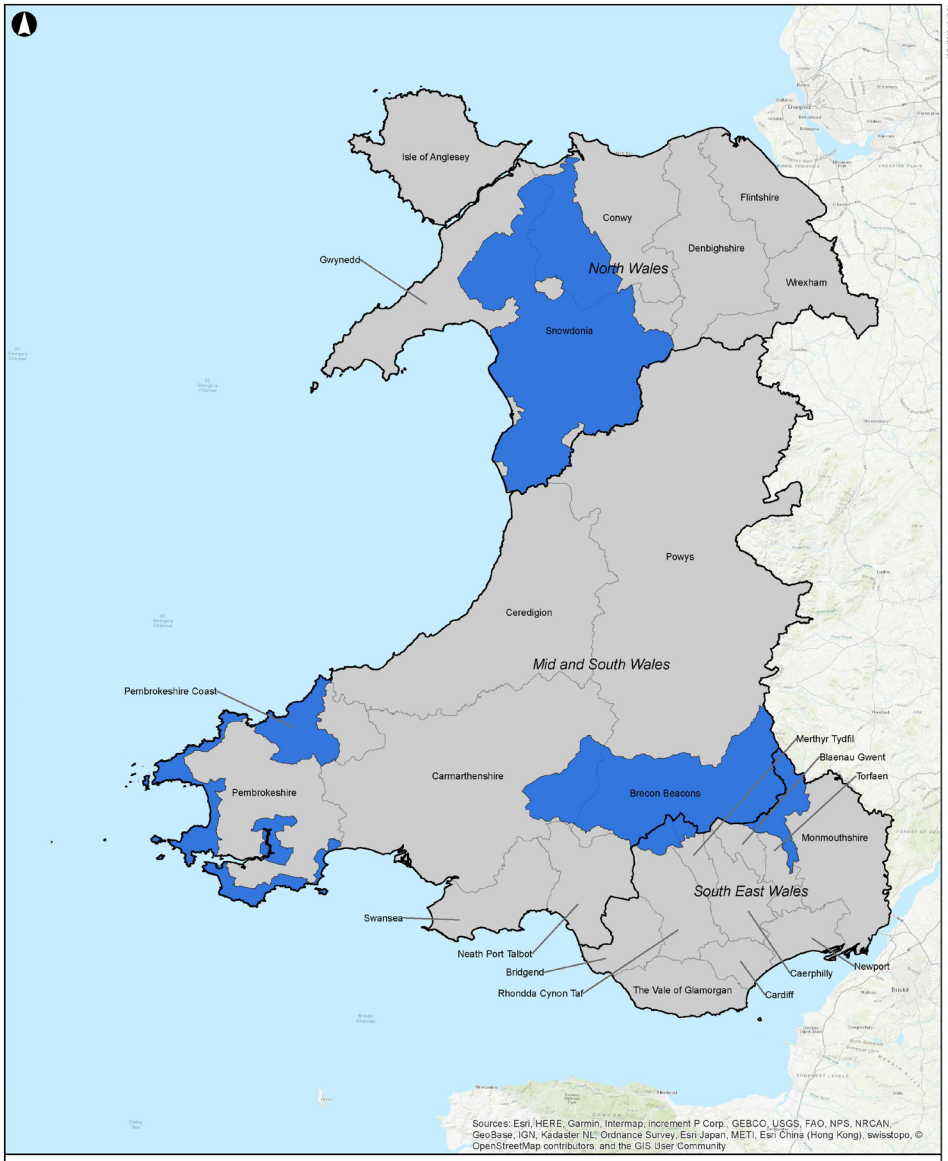
Job Title: NDF Research

Kilometers: 0 10 20 40

Air Quality Management Areas

Scale at A3: 1:850,000

Job No	Drawing Status
264350-02	Issue
Drawing No: 001	Issue: P1

Legend

- National Park
- Welsh County
- Welsh Region Boundary

Contains OS data © Crown copyright and database right (2018)

P1	20/11/2018	CW	FG	DB
Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client: Welsh Government

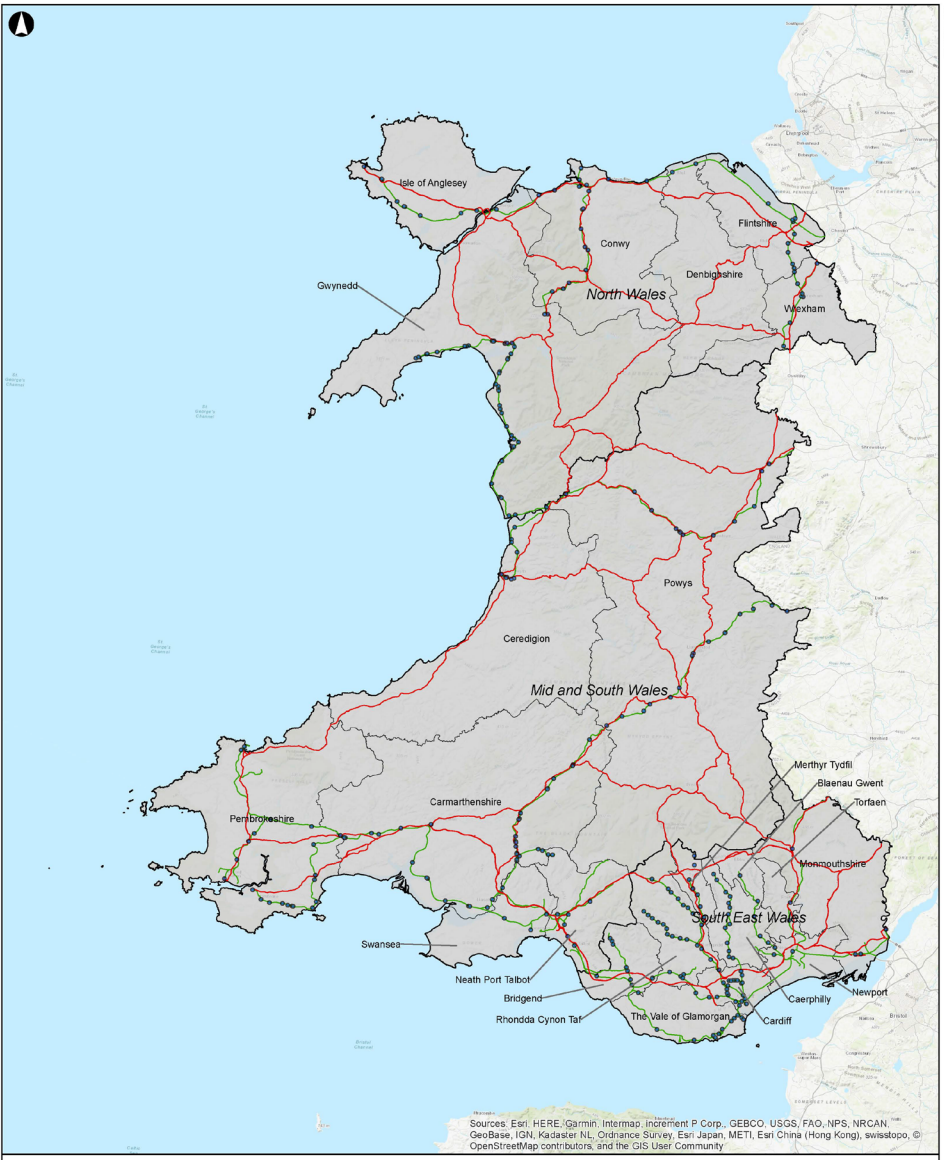
Job Title: NDF Research

Kilometers: 0 10 20 40

Welsh National Parks

Scale at A3: 1:850,000

Job No	Drawing Status
264350-02	Issue
Drawing No: 001	Issue: P1

Legend

- Railway Station
- Trunk Road
- Railway
- WelshRegions
- Welsh County

Contains OS data © Crown copyright and database right (2016)

P1	21/11/2016	CW	FG	DB
Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client: **Welsh Government**

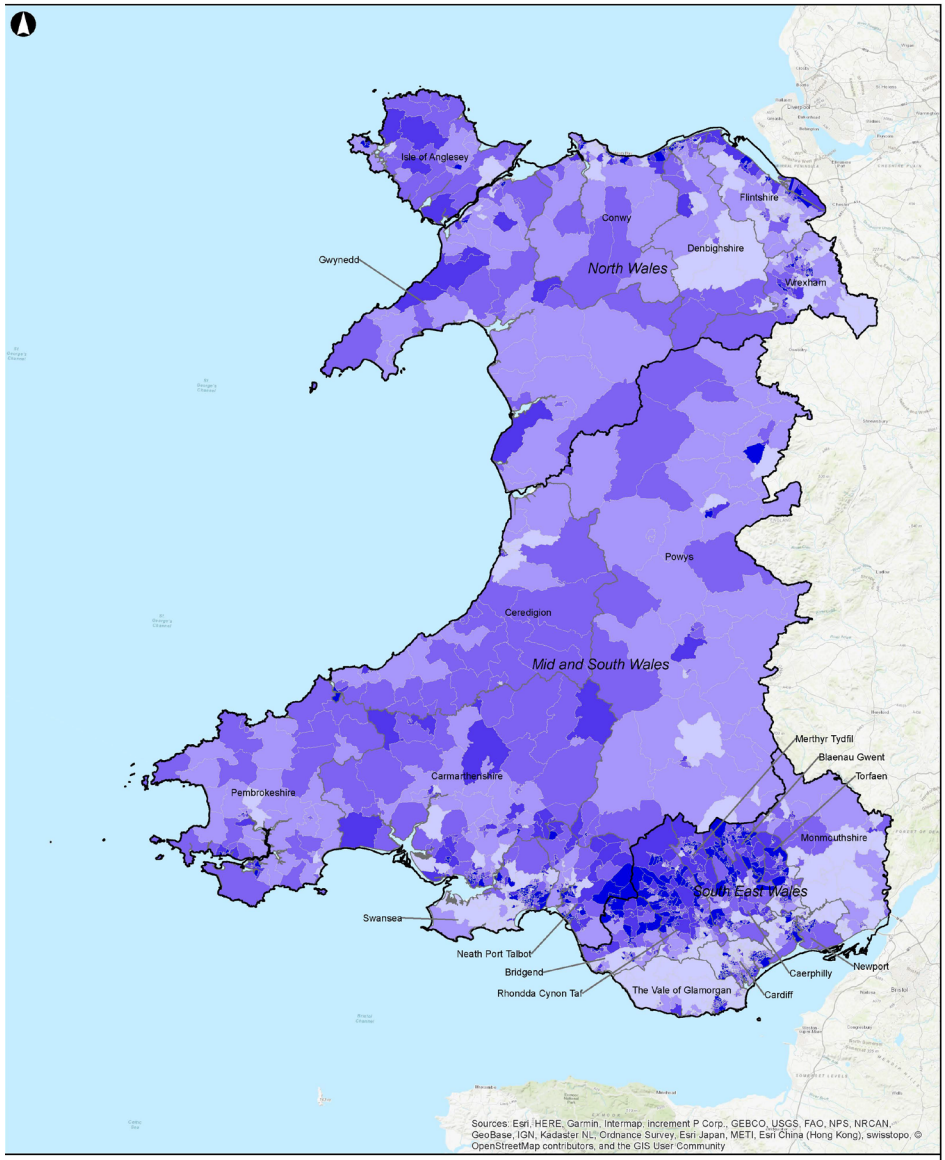
Job Title: **NDF Research**

Trunk Roads and Railways

Scale at A3: **1:850,000**

Job No: **264350-02**	Drawing Status: **Issue**
Drawing No: **001**	Issue: **P1**

© Arup

Legend

Welsh Index of Multiple Deprivation

- Most Deprived
- IIII
- III
- II
- Least Deprived

© Crown Copyright and database right 2015. Ordnance Survey

P1	20/11/2016	CW	FG	DB
Issue	Date	By	Chkd	Appd

ARUP

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Client: **Welsh Government**

Job Title: **NDF Research**

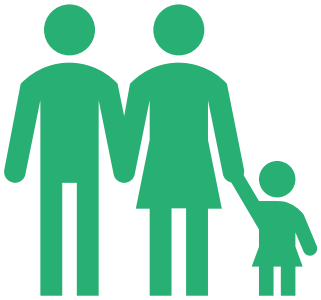
Welsh Index of Multiple Deprivation (WIMD) 2014: LSOAs

Scale at A3: **1:850,000**

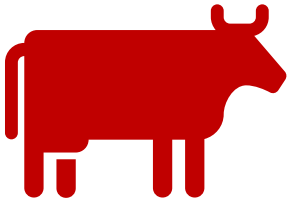
Job No: **264350-02**	Drawing Status: **Issue**
Drawing No: **001**	Issue: **P1**

© Arup

Nodweddion – De-ddwyrain Cymru

10%↑
Oedran
gweithio

3,000
Swyddi mewn
amaethyddiaeth

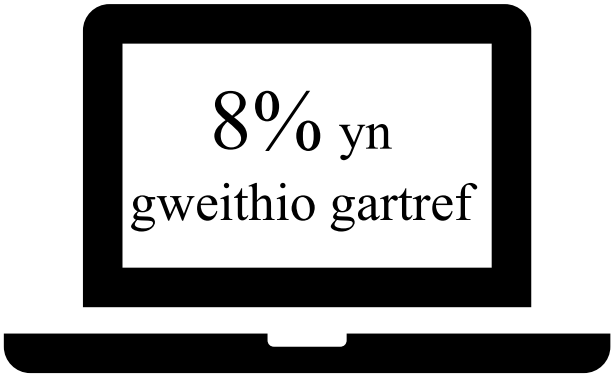
Prisiau Tai ↑20%

89%
Methu
Siarad
Cymraeg

69 o swyddi i
100 o bobl

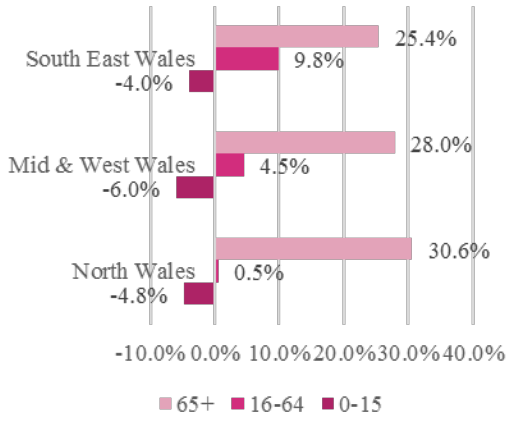

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

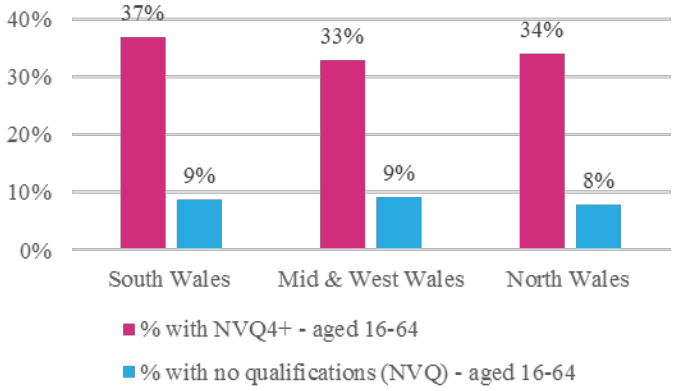
ARUP

Tueddiadau – Cymhariaethau ar draws Rhanbarthau Cymru

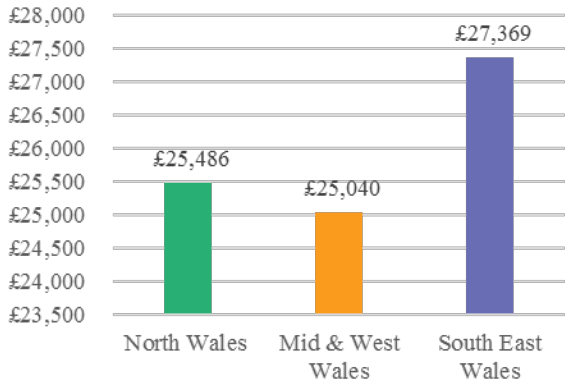
Age Structure 2001-2017

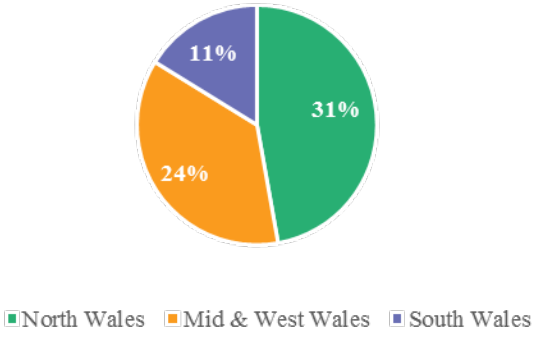
Educational Attainment

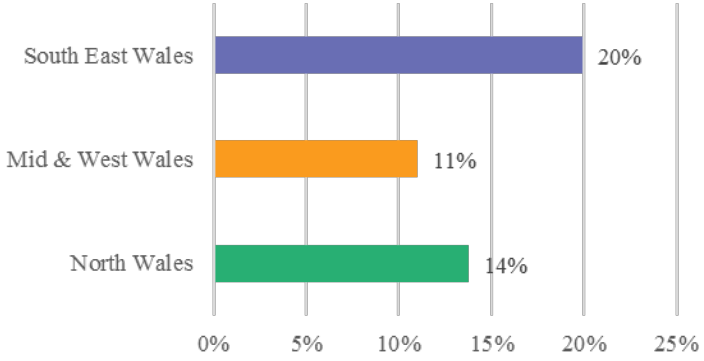
Annual pay - gross

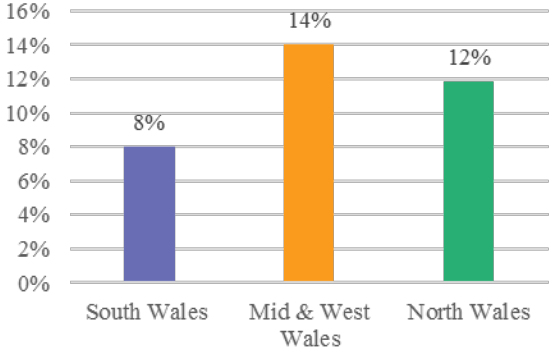
Percentage able to speak Welsh

House Prices 2013-2018

Work mainly at or from home

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Diffiniadau a materion

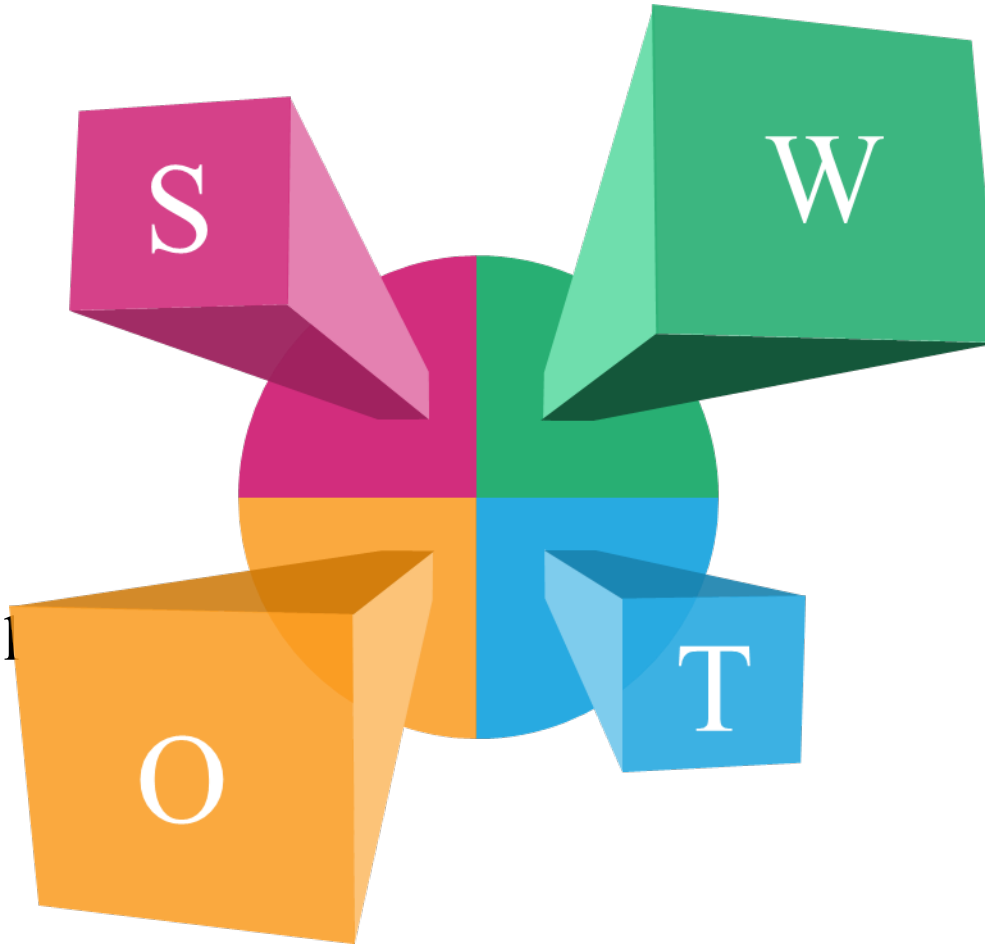
1. Dangosyddion a allai helpu i ddiffinio ardaloedd gwledig
2. Y seilwaith pwysicaf;
   - Economaidd
   - Cymdeithasol a diwylliannol
   - Amgylcheddol

   i swyddogaeth a llwyddiant ardaloedd gwledig yn eich rhanbarth

Rhowch sticer yn yr ardal sy'n cynrychioli eich dewisiadau orau.

Unrhyw beth arall? Rhowch wybod …

SWOT

Hwyluso gweithgarwch â rhanddeiliaid mewn tri grŵp:

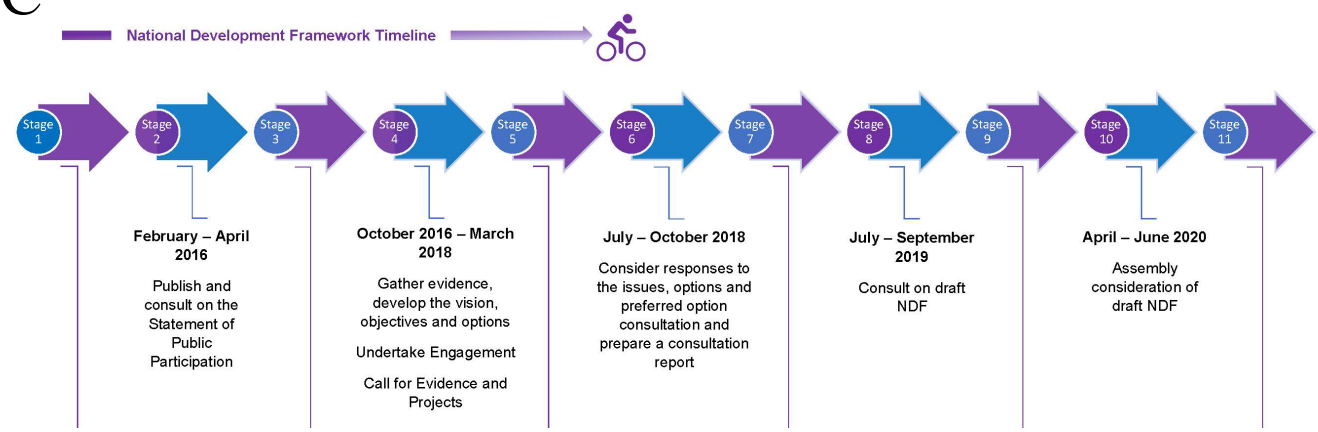
1. Economaidd
2. Amgylcheddol
3. Cymdeithasol a diwylliannol

Wedi'u strwythuro o gwmpas

a) SWOT ar gyfer y FfDC
b) **Ysgogwyr a rhwystrau cynllunio**
c) Blaenoriaethau ar gyfer y rhanbarth – canolbwyntio ar **ardaloedd gwledig** a materion ar y **raddfa genedlaethol**

Camau Nesaf

- Adroddiad Ffeithiol ar y Gweithdy
- Cyfarfodydd â rhanddeiliaid sy'n canolbwyntio ar brosiectau a chynlluniau
- Casglu data er mwyn ei gyhoeddi ar Borth Lle
- Adroddiad yr Astudiaeth
  - SWOT i gynorthwyo datblygiad polisi cynllunio cenedlaethol
  - Rhoi cyfeiriad i gynllunio mewn ardaloedd gwledig
- Cyhoeddi'r FfDC

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Diolch yn fawr

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â:
Russell.Dobbins@gov.wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ARUP

Atodiad B

Allbynnau'r Gweithgaredd
Dotiau Gludiog

Meithrin Ardaloedd Gwledig yng Nghymru / Fostering Rural Areas in Wales

Isod, mae rhestr o wahanol seilwaith economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol.

Below is a list of different economic, social, cultural and environmental infrastructure.

Yn eich barn chi, pa bump sydd bwysicaf ar gyfer swyddogaeth a llwyddiant ardaloedd lleol yn eich rhanbarth?

Which five do you consider to be the most important to the function and success of rural areas in your region?

Rhowch sticer ym mhob un o'r rhesi sy'n cynrychioli eich dewis.

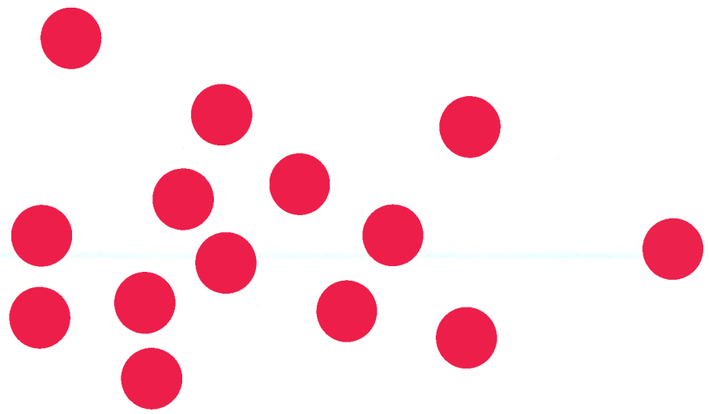
Please place a sticker in each of the rows that represents your choice.

Mynediad i... / Access to...	Dewisiadau / Choices
Tai fforddiadwy **Affordable housing**	
Cymorth a chyllid busnes **Business support and funding**	

Mynediad i… / Access to…	Dewisiadau / Choices
Addysg **Education**	
Gofal iechyd **Healthcare**	
Band eang cyflym **High speed broadband**	

Mynediad i… / Access to…	Dewisiadau / Choices
Marchnadoedd rhyngwladol International markets	
Cyflogaeth/swyddi lleol Local employment / jobs	
Trafnidiaeth gyhoeddus Public transport	

Mynediad i… / Access to…	Dewisiadau / Choices
Tai preifat Private housing	
Marchnadoedd rhanbarthol yn y DU ac Iwerddon Regional markets in UK and Ireland	
Llety i'w rhentu Rented accommodation	

Mynediad i… / Access to…	Dewisiadau / Choices
Siopau a gwasanaethau (e.e. siop gyfleus, swyddfa bost a banc ac ati) Shops and services (e.g. convenience store, post office and bank etc.)	
Cefnffyrdd Trunk roads	

increasingly important depending upon whether or not Brexit happens (Regional markets in UK)

Public Goods delivery – Crea Water flood alleviation biodiversity…

Habitat Connectivity

Access to Green space.

Flood / Coastal Management

Diffinio Ardaloedd Gwledig yng Nghymru

Isod, mae ystod eang o ddangosyddion posibl a allai helpu i ddiffinio ardaloedd gwledig.

Yn eich barn chi, pa bump dangosydd yw'r gorau, neu'r mwyaf defnyddiol?

Rhowch sticer mewn hyd at bump rhes sy'n cynrychioli eich dewis.

Defining Rural Areas in Wales

Below is wide range of potential indicators that could help define rural areas.

Which five indicators do you consider to be the best or most useful?

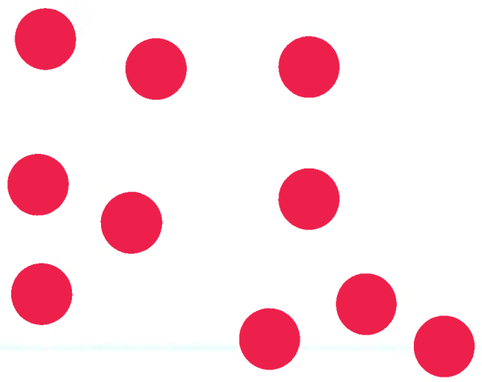
Please place a sticker in up to five row(s) that represents your choice.

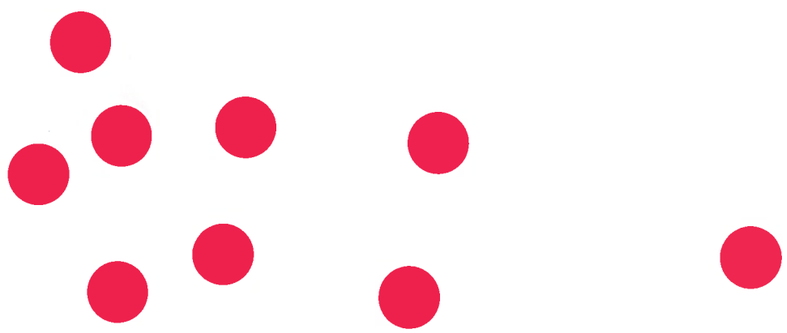
Dangosyddion / Indicators	Dewisiadau / Choices
Dwysedd poblogaeth / teneurwydd trefol **Population density / urban sparsity**	
Dwysedd cyflogaeth **Employment density**	

Cyllid yr UE / Buddsoddiad cyfalaf / NUTS3 **EU Funding / Capital investment / NUTS3**	
Tir amaethyddol **Agricultural land**	
Topograffi **Topography**	

Public goods delivery - food. Timber Biodiversity Water quality.

Habitat Connectivity.

Pellter i gefnffordd **Distance to trunk road**	
Signal band eang **Broadband coverage**	
Maint cwmnïau / cyfran y busnesau bach a chanolig **Company size / proportion SMEs**	

Mynediad i Wasanaethau MALIC **WIMD Access to Services**	
Sectorau cyflogaeth gwledig **Rural sectors of employment**	
Pellter a deithiwyd i'r gwaith / ardaloedd teithio i'r gwaith **Distance travelled to work / travel to work areas**	

Diffinio a Meithrin Ardaloedd Lleol yng Nghymru

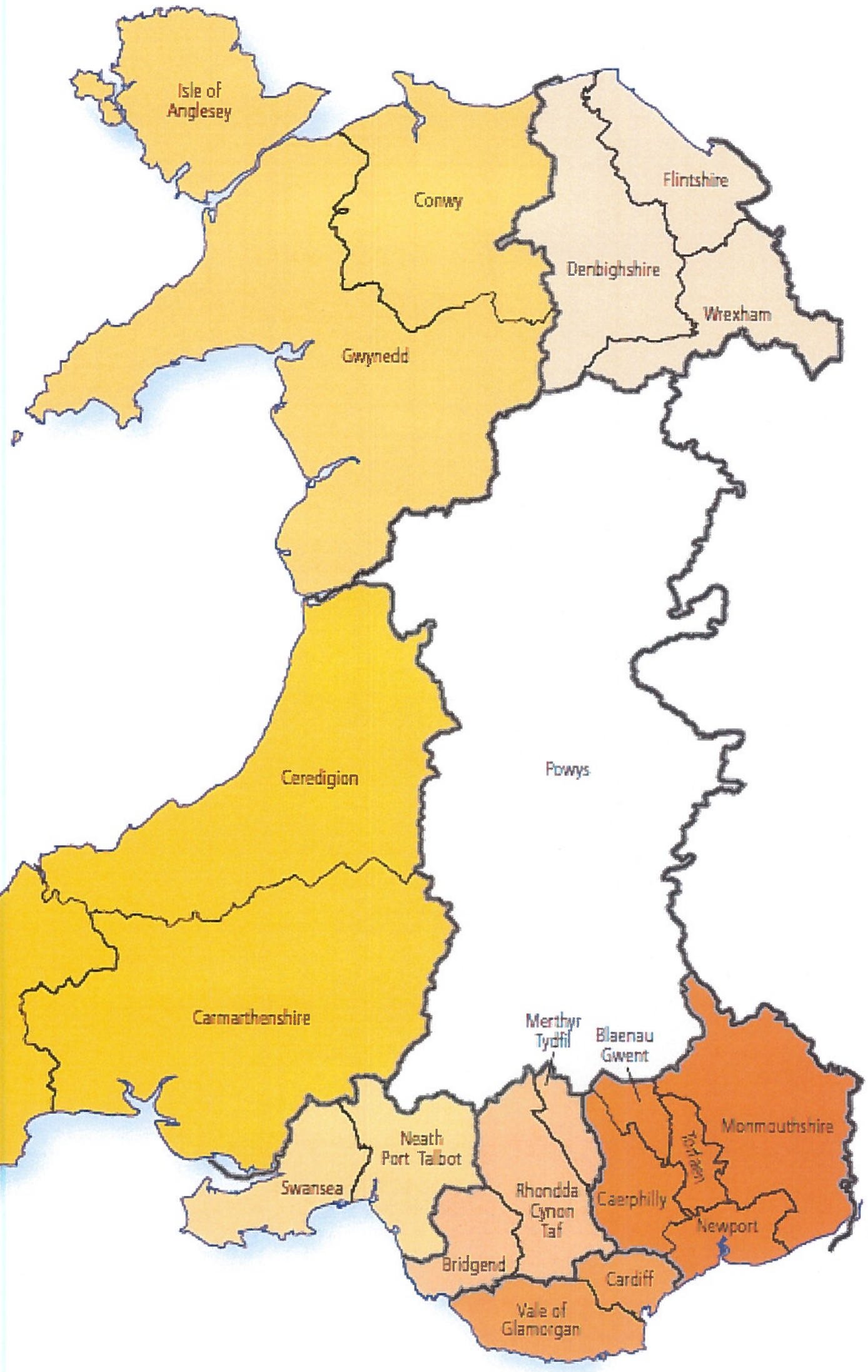
Defining and Fostering Rural Areas in Wales

Hoffem wybod a ydych chi'n ystyried unrhyw wahanol ffyrdd o ddiffinio ardaloedd gwledig yn eich rhanbarth, a ph'un a ydych chi'n ystyried bod unrhyw fathau eraill o seilwaith cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol yn werthfawr i chi yn eich ardal wledig.

We would like to know if you consider there to be any different ways you define rural areas in your region, and whether you consider there to be any other types of social, cultural and environmental infrastructure that you value in your rural area.

Gwnewch nodyn ar ein map isod neu ysgrifennwch eich sylw ar nodyn gludiog a'i osod rywle yma.

Please annotate our map below or write your comment on a post-it-note and place it somewhere here.

Atodiad C

Ffotograffau Gweithgaredd SWOT

STRENGTHS
SOAR - CULTURAL
OPPORTUNITIES
THREATS
Cardiff-Nyquist
Tap the touch panel to get started

STRENGTHS

RECREATION

TOURISM - ACTIVITY.

QUALITY AGRIC. LAND

RURAL Q.o.L PROVISION.

LANDSCAPE

RURAL IDENTITY

CULTURAL HERITAGE.

URBAN AREAS ARE ACCESSIBLE

LESS ISOLATED

COAST.

MINERALS/ MATERIALS - SAND/GRAVEL - LIMESTONE

IDENTITY OF PLACES

BRANDS

MICRO/ SMEs

WASTE SITES

SERVICE SECTOR

LESS RURAL SERVICES LAST TEN YEARS

OPORTUNITIES

COMMUNITY PLNG.

MKT TOWN HUBS

SMALL NEW DEVT WITH RAIL LINKS

COMMUNITY ENGAGES - RECREATION

RURAL MARKET TOWNS PRE-INDUSTRIAL PRE-COAL

AGRIC. DIVERSIFICATION

AIRPORT ENTERPRISE ZONE.

NETWORK/ SHARED KNOWLEDGE

VALLEYS REGIONAL PARK.

HYDRO?

RENEWABLES / NETWORK IS STRONG.

HOME - WORKING

DIVERSIFICATION / AGRIC.

GREEN - SPACES.

ECONOMIC

WEAKNESSES

- RECESSION/ DECLINE/ FRAGILITY
- LACK OF AUTONOMY
- CONSTRAINED GEOGRAPHY
- AGRIC - NARROW FOCUS
- TIMBER / NO VALUE ADDED.
- HARD LINE WITH ENGLISH LPAs
- LACK OF FUNCTION?
- RURAL EMPLOYMENT/ SERVICED SITES
- AIRPORT. ENTERPRISE ZONE.

THREATS

- RURALITY AT RISK
- RENEWABLE ENERGY LANDSCAPE ARCHAEO. (ENV)
- CLIMATE CHG.
- FLOOD RISK
- HOUSE PRICES/ LAND VALUES
- REMOVAL OF M4 TOLL
- CONNECTIVITY CHALLENGE
- PV. WIND
- COASTAL ERO
- WEST OF ENG COMBINED AUTHORITY.
- CGT LP
- RIBBON DEVT
- 'URBS IN RURE'
- STRONG WATER RESOURCE NOW...

PLANNING LEVERS/ BARRIERS

RURAL WORKER DWLG POLICY NOT WORKING

BREXIT - WAIT + SEE!

JOINING UP RURAL POLICY

CIL/ S106

RELATIONSHIP TO MARINE PLAN

DEFINITION RURAL ENTERPRISE

ASSOC'D WITH A DWLG?

EACH LP HAS TO EVIDENCE THEIR SETTLEMENT HIERARCHY

CRITERIA/ METHOD/ GUIDANCE

NDF - LEISURE + TOURISM

LESSONS FROM LOCALISM ACT.

PRIORITIES

PRESERVING RURALITY/ PERI-URBAN

VISION FOR RURAL WALES

FLEXIBLE POLICY

720 HRS

SPECIFIC TO EACH REGION

ENTERPRISE ZONES. RETHINK

STRENGTHS

Accessable Rural Areas (Road network)

Well Connected (Road)

Proximity to large areas of pop.

Engage people in rural.

CULTURAL - HERITAGE & COAST

RURAL NETWORK(S)

CULTURAL IDENTITY?

GREEN SPACES

HERITAGE

OPPORTUNITIES

Rural housing enablers

Park & Ride

Tech to overcome Social isolation

More public Control over how transport is operated

Areas being appreciated for what they can do...

Food Source / food Miles

↑ Working from home (travel benefits)

MANY TYPES OF AFFORDABLE HOUSING.

UNTAPPED POTENTIAL OF AGEING POPULATION

3RD / 4TH AGE DISTINCTION

INTERNET / FOOTLOOSE

MAKE DEVELOPMENTS SUSTAINABLE (LIVE-WORK)

FREE UP EXISTING STOCK

SOCIO-CULTURAL

WEAKNESSES

RELIANCE ON 6 VOLUME HOME BUILDERS

SOCIAL INFRA

Rural areas without benefits of Tourism etc.

↑ House Prices / Access to Affordable housing

PUBLIC TRANSPORT

HEALTH-CARE

TRAVEL DISTANCES

Lack of Job opps.

Social Isolation

Sus transport.

HOUSING PRICES / AFFORDABILITY

G+T COMMUNITY TENDS TO WANT TO BE IN RURAL AREAS

ELDERLY WANT TO REMAIN IN THEIR COMMUNITIES

Out Migration. (Working age) Younger.

Older Pop^.

THREATS

Forgotten. Rural Areas.

In-Migration. Hard to Culture / language

Potential Impact of dev....

Farming (Funding / future)

LAND OWNERS SITTING ON LAND

VIABILITY OF NEW SETTLEMENTS

People see areas as in-fill which is not recognised

e.g levels.

Areas caught between rural & urban pobs. (e.g valleys.)

Funding for public transport

Reliability of digital networks

PLANNING LEVERS / BARRIERS

Careful not to be too relaxed in terms of housing

SITES IN VILLAGES - 60% AFF. HOUSING

CARDIFF HEALTH + WELLBEING SPG

RURAL DON'T LOOK LIKE 3-STOREY TOWNHOUSES

CHARACTERISTICS/ HIGH LEVEL PRINCIPLES

Meeting Social/ Care needs

Rural exception sites study.

CPO POWERS

"NO SCHEME WORLD"

PPL MAY NOT IDENTIFY AS RURAL

4 PILLARS OF WELLBEING ACT.

PRIORITIES

Tourism opps. / Flexibility

Sus transport

E-W TRAVEL TO WORK PATTERNS

HOUSING-SETTLEMENT PATTERNS

PUT COMMUNITIES AT THE HEART

IMPORTANCE OF PUBLICLY OWNED LAND

HOW CAN WE PRESERVE RURALITY

STRENGTHS

Can deliver so much benefit for whole of Wales

Beautiful Landscapes

Mental health agenda – open space + proximity to access

Variation of environments

OPPORTUNITIES

Waste to energy schemes / system

Land management post Brexit Post agri sector funding review

Renewable energy

Circular economy

Ecological designations

Waste management of agri

Higher quality built environment – green infrastructure + less reliance big housebuilders

Integration / understanding of inter relationships eco / env / soc / cultural

Diff types of tourism

Linking decisions to need (e.g sectors)

ENVIRONMENTAL

WEAKNESSES

Road networks - pinch points

Catchment area (river)

Construction of big infra. and governance

THREATS

Grid infrastructure + control by Gov.

Flood risks

Air quality

Future demand for water - environmental ecological impacts

Rolling out EVs + provision in rural areas

AONAs cause knee jerk reactions and moves problem elsewhere

Agri intensif. + CO_2

Brexit + agri schemes

Decarbonising transport in rural areas, penalise rural community

PLANNING LEVERS / BARRIERS

Complex Relationship between different scales of the planning system

Technological change + flexibility at national level

Quality of place – strategic role

PRIORITIES

Planners engaging with publics early on in the process

management/ oversight of super dairies & poultry farms

Sea wall Grant Levels (critical infrastructure)

Water management (catchment areas)

clarity on relevant level of intervention

Policies to support + not marginalise rural comms.

National direction on transport infrastructure

Energy grand delivery of green infra at national level

Safeguarding agricultural land at national level

Safeguarding minerals at national level

Natural management – strategic catchment areas at national level

Eco trumps Env at local level, needs setting at national

Drive for improvements in human health

Atodiad CH

Ardaloedd Gwledig
De-ddwyrain Cymru – Cofrestr
Digwyddiadau

National Development Framework: Research into Regions and Rural Areas
(South East Wales Region)

Location: Arup, Cardiff
Date: 7th December 2018

Regional Workshop – 10:00 – 12:30pm

	Name	Organisation	Also attending Rural workshop (✔)
1	Richard Matthams	BCBC	
2	Jonni Tomos	WG	✓
3	Ian Fudge	WG	
4	Gareth Hall	WG	✓
5	SM Burgess	Institution of Civil Engineers	X
6	Gareth Denning	BCBC	X
7	Owen Jones	VLCT CBC	✓
8	Paul Chase	TfW	✓
9	Jeremy Smith	Renewable UK Cymru.	X
10	Koren Tarbox	Mon Housing Ass	X
11	Jonathan Parsons	BCBC	
12	Rhian Kyte	Caerphilly.	X
13	Ryan Norman	Welsh Water	✓
14	Robert Murray	Torfaen CBC	✓
15	Adrian James	NRW.	X
16	Ceri Cyer	Ag Cymru.	X
17	Matthew Sharp	Newport CC	X
18	Marcus Blayney	CTIC / WWTI.	✓
19	Gemma Bryan	NRW	X
20	L Attwood	Linc	X

A factual, bilingual and anonymised Workshop Report will be produced to record the events.
Some photographs may be taken of this event.
Should you have any concerns, please contact a member of the project team.

21	Neil Hamer	Cardiff University	X
22	TOM EVANS	Swansea Council	X
23	Ryland Jones	Sustrans	X
24	Mark Roberts	Bute Wildlife	
25	CALLUM COUPER	~~ABP~~	X
26	JOHN RAINE	MTCBC	✓
27	Vicky Robinson	Vale of Glam	✓
28	Shirley Miller	Cardiff CC	X
29	J MELCOMES	UPD.	✓
30	James Byrne.	Wildlife Trust	X
31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			

A factual, bilingual and anonymised Workshop Report will be produced to record the events.
Some photographs may be taken of this event.
Should you have any concerns, please contact a member of the project team.

National Development Framework: Research into Regions and Rural Areas
(South East Wales Region)

Location: Arup, Cardiff
Date: 7th December 2018

Rural Workshop – 1.30 – 4:00pm

	Name	Organisation
1	Mike CUDDY	ONE VOICE WALES
2	JON CRYER	RSPB Cymru
3	Roisin Willmott	RTPI Cymru.
4	Lindsay Cushan	Newport City Council
5	Jui Edge	Monmouthshire CC.
6	George Jones	Older People's Commissioner
7	Ian Mullis	Caerphilly CBC
8	LYN CADWALLADOR	ONE VOICE WALES
9	Ed Mucke	NTS
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

A factual, bilingual and anonymised Workshop Report will be produced to record the events.
Some photographs may be taken of this event.
Should you have any concerns, please contact a member of the project team.